Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 10 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

№ 22 | Łódź, Niedziela 26 stycznia 1930 | אכטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג כו טבת תר"צ | № 22

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 33 יאהר אונזער לאנגיעהריגער קאמיטעט מיטגליד

נ. ע.

אלימלך בראמבערג

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, 12 בייטאג טרויער-הויז פאדזשעטשנא 13.

אלע אונזערע מיטגלידער און מתפללים ווערען געבעטען אנטיילצונעהמען אין דער לויה, כדי אפצוגעבען דעם פארשטארבענעם דעם לעצטען כבוד

דער קאמיטעט און מתפללים פון „תהלת ישראל" פעטריקאווער 19

ברכתנו החמה והנלבבת שלוחה לחתן-היובל

הד"ר מרדכי זאב ברוידא

לחג הולדתו הששים

יהי רצון שיאריך ימים ושנים ויוסיף לעבוד את עבודתו הכבירה בעד חנוך הדור הצעיר ולמען תחית עמנו ובנין ארצנו.

ועד ההסתדרות הציונית בלודז, ועד „קרן היסוד", ועדת „קרן הקימת לישראל", ועד בית הכנסת „אהל-יעקב", ועד הסתדרות הנשים „וו.י.ז.א."

נאך לאנגע, שווערע ליידען איז נעכטען, שבת-קודש געשטארבען אין עלטער פון 65 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער הייסגעליבטער און אונפערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

ר' חיים מאיר גארסעט

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 26 יאנואר ד.י. 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז וולטשאנסקא 22, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

מקרב ולב עמוק הננו מביעים את ברכותינו החמות

להד"ר מרדכי ברוידה

ליובל הששים שלו

ומאחלים לו, כי עד זקנה ושבה ימשיך את עבודתו הפוריה בעד מוסדותינו הצבורים והלאומים.

בכבוד רב ובברכת ציון

הועד של בית המחסה לילדים עברים וחוה בהלנובק
הועד של בית המחסה לנערות „עזרה"—„פאמאיק", נארוטאוויטש 7
הועד של הבורסה לנערים ע"י הלנובק, פומורסקה 41a

Dr. med. ALBERT GOTLIB
Piotrkowska 26, tel. 177-50
עקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראנקהייטען. נעהמט אן אין דערהיים פון 3—6 אווענד און אין לעטשניצע „Vita", פיעטריק. 45 פון 6.30 ביז 7.30 אין אווענד.

יוד. קאאפעראטיווע פאלקס-אוניווערזיטעט אין לאדז.
זאל פון יוד. האנדווערקער-קלוב
פאלודניאווא 4.
היינט, זונטאג, דעם 26 יאנואר, 8 אווענד, קומט פאר
א רעפעראט
א. ד. ט. האנדווערקער-קאאפעראציע
רעפערענט: ב. ארדיבאנס (דירעקטאר פון דער לאדזער האנדוו. באנק)

Dr. med. J. HERSZFINKIEL
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאוואדזקא 15. טעלעפ. 111-87.
נעמט אן פון 9 — 10 פריה און פון 3 — 5 נאכמ.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פרייטאג ד. 24 ד. ח. געשטארבען און דעמזעלבען טאג צו קבורה געקומען אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער אין עלטער פון 82 יאהר

נ. ע.

אשר ב"ר משה זאקהיים

וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

פרוי, זוהן, טעכטער, איידעם און אייניקלעך.

אנ'ארט צום שלאפען פאר א ארענטליכען יונגענמאן, איז אבצוגעבען פאמארסקא 14, ביי לאסקי, הויף, 2. שט.

DYREKCJA
Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Spółki Akcyjnej,
(ELEKTROWNIA ŁÓDZKA)
zawiadamia niniejszem, że
Kasy Elektrowni
czynne są **od godz. 8-ej do 14-ej**, **w soboty od godz. 8-ej do 13-ej.**

פינקוס וויינטרויב — רוזשא ראבינאוויטש
האבען חתונה-געהאט.
לאדז, אין יאנואר 1930.

צו דער חתונה פון אונזער ליבען ברודער, שוואגער און אנקעל
פינקוס וויינטרויב
מיט פרל. רוזשא ראבינאוויטש
ווינשען א הערציגען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען.
יאהאנא, זיגמונד און הייני גאלים און זשאק וויינטרויב (נ׳ו-יארק).

מיין ליבע טאכטער און אונזער ליבע שוועסטער און שוועגערין
רוזשא ראבינאוויטש
מיט ה׳ פינקוס וויינטרויב
ווינשען מיר אייך לאנגע יאהרען פון גליק, געזונד און צופרידענהייט
מוטער חנה,
שוועסטער: דבורה, פעלא און פאלא,
ברודער שמחה ראבינאוויטש
און פאמיליע יורקיעוויטש.

א הערציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער ליבען ברודער, שוואגער און פעטער
פינקוס וויינטרויב
צו זיין חתונה מיט פרל.
רוזשא ראבינאוויטש
מיר ווינשען אייך א גליקליך און צופרידען צוזאמענלעבען.
ירחמיאל וויינטרויב און פאמיליע און רעגינא וויינטרויב.

מזל-טוב דיר, ליבע שוועסטער, שוועגערין און טאנטע
רוזשא ראבינאוויטש
מיט ה׳ פינקוס וויינטרויב
איהר זאלט לעבען גליקליך און צופרידען
מאניא, יאקוב און סאבינקע גאלדשטיין (בוענאס-איירעס)

צו דער חתונה פון מיין ליבען ברודער, שוואגער און אנקעל
פינקוס וויינטרויב
מיט פרל. רוזשא ראבינאוויטש
ווינשען געזונד און גליק
איטקא, מארקוס און יאדושא פיימאן.

אונזער ליבען ברודער און שוואגער
פינקוס וויינטרויב
צו זיין חתונה מיט פרל.
רוזשא ראבינאוויטש
ווינשען א גליקליכע צוקונפט
מאקס וויינטרויב און פאמיליע, און אברהם וויינטרויב.

TEATR MIEJSKI w ŁODZI, Cegielniana № 63
Dyrekcja KAROL ADWENTOWICZ.

Dziś, w niedzielę, dnia 25 stycznia, o godz. 8.30 wiecz.

RZEŹ (SZHITE)

Sztuka w 4 aktach J. Gordina

udział biorą: Marja Dąbrowska, Hilda Skrzydłowska, Helena Krzywicka, Felicja Korzelska, Józef Winawer, Kazimierz Kijowski, Michał Znicz, Zygmunt Rzęski, Jacek Woszczerowicz.
Przekład i adeptacja sceniczna **Jan Zandmer.**
Reżyser **Jerzy Chodecki,** Dekoracje **Konstanty Mackiewicz**
Chóry i orkiestra pod kierunkiem **Zygmunta Białostockiego.**

דער בודזשעט אין דער קאמיסיע

געשטראכען 3 מיליאן פון דיספאזיציע־פאנד פון אויסערן־מיניסטעריום.— מין. זאלעסקי שטעלט די פראגע וועגען צוטרוי און פערלאזט די זיצונג

אויסלענדישער פאס — 100 זלאטים

וועט גילטען אויף א יאהר.— קוואליפיקאציע־שיינען וועלען אפגעשאפט ווערען

וו א ר ש א, 25. (טעלעפאניש פון אונזער ספּעציעלן קארעספאנדענט).

אויף דער פרייטאגדיגער זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע איז אפגעשטימט געווארען דער בודזשעט פון קריגס־מיניסטעריום. די פאזיציע אויף בעשפייזען די זעלנער איז פערקלענערט געווארען אויף 3,824,121 זל. און אויף צו בעשפייזען די פערד — 3.233,270 זל. דער דיספאזיציע־פאנד איז פערקלענערט געווארען אויף צוויי מיליאן זל. אנדערע פארשלאגען, צווישען זיי דער פארשלאג פון פ.פ.ס. וועגען פערקלענערען די צאהל פון אקטיווען מיליטער מיט זעכציג טויזענד מאן, זענען אפגעווארפען געווארען.

ביים בעטראכטען דעם בודזשעט פון אויסערן מיניסטעריום האט געהאלטען א רעדע דער אויסערן־מיניסטער, וועלכער האט צו. אנד. אונטערגעשטראכען דעם אבליכען און שפארזאמען כאראקטער פון בודזשעט און געבעטען איהם אנצונעהמען אהן ענדערונגען.

דער רעפערענט רעפ. טשאפינסקי בעוויזט וואס ס'קומט אויס זעלטען צו רעדען וועגען דער טעטיגקייט פון אויסערן־מיניסטעריום, ווייל דער סיים קומט זיך זעלטען צונויף. פינאנציעל שפילט נישט דער בודזשעט פון אויסערן־מיניסטעריום קיין גרויסע ראל — ער בעטרעפט קוים 2 פראצענט פון דעם אלגעמיינעם. אבער ס'גיהען אום קלאנגען, אז פון'ם דיספאזיציע־פאנד ווערען צ. ב. געשטיצט פארטיי־ארגאנען. איבערגעהענדיג צו אונזערע אויסלענדישע פערטרעטונגען האט דער רעדנער אנגעוויזען, אז אין סאוויעט־רוסלאנד זענען אונזערע קאנסולאטען שיקאנירט. אין מינסק האט די ג.פ.או. איינגעארדענט ראס אונטערהערען פון אונזערע טעלעפאנען, אין קיעוו און טיפליס האט מען איינגעארדענט דעמאנסטראציעס, די קאנסולאטען בעווארפען מיט אייער, בעשעדיגט די מלוכה־עמבלעמען און שפעטער האט מען די דעמאנסטראציעס געוויזען אין קינא. דער רעפערענט שטעלט זיך נאך אפ אויף בעסיעראַבסקים רעזאלאציעס און פאדערט אז אין די ראמען פון שלום־מיטלען זאל דאס אלץ רעגולירט ווערען, נאכדעם רעדט ער וועגען דער אויסלענדישער פראפאגאנדע, וועלכע ווי ער האלט, שטעהט נישט אויף דער ענטשפרעכענדער הויך.

אין זיין ענטפער, האט דער אויסערן־מיניסטער ערקלערט, אז אויב מ'וועט פערקלענערן זיין דיספאזיציע־פאנד, וועט ער דערפון ציהען קאנסעקווענצען. וואס אנבעלאנגט די בערינונגען פון אונזערע קאנסולאטען אין סאוויעט־רוסלאנד איז דער אויסערן־מיניסטער מורה, אז זיי ארבייטען אין זעהר שווערע בעדינגונגען. נאכאנאנד קומען פאר אונטערהאנדלונגען וועגען זייערע רעכט אין סאוויעט־רוסלאנד. די שוועריגקייט ליגט אין דעם, וואס די קאנסולאטען גופא ווערען נישט געשטערט אין זייער ארבייט. אבער פאר בעציהונגען מיט די קאנסולאטען ווערט געשטראפט די בעפעלקערונג, אז זי האט מורא צו קומען אין קאנטאקט מיט אונזערע קאנסולאט־בעאמטע, מיר קענען ביי אונז אזעלכע מעטאדען נישט אנווענדען.

אויף דער פרייטאגדיגער נאכמיטאג־זיצונג איז ביים בעטראכטען דעם בודזשעט פון פאסט־מיניסטעריום ארויסגעטראטען דער רעפערענט רעפ. רעדגער (פ.פ.ס.) וועלכער האט צו. אנד. געזאגט: אלע פאסט־בעאמטע בעקלאגען זיך אויף דעם נישט מעגליכען שפּאנאַש־סיסטעם. אין א געוויסען שטעטעל האט דער פאסט־לייטער געווארענט א לעהרער, אז ער מוז מיטטיילען וועלכע צייטונגען דער לעהרער אבאנירט. אלע לעהרער האבען דאן אבאנירט דעם קראקאווער „קוריער“ טראץ דער בעהויפטונג פון פאסט־מיניסטער אז ס'זענען נישטא קיין שווארצע קאבינעטען וועגען איבעראל פערהאן בעוויזען, אז די בריף ווערען קאנטראלירט. א הויך דעם אונטערהערען וועלכען ס'האט מורה געזיין דער פאסט־מיניסטער איז נאך פערהאן א פאליציישער אונטערהערען. דער מיניסטער האט מורה געזען, אז ביז אפריל 1927 האט עקזיסטירט דאס אונטערהערען, אז מיניסטער מיעדזשינסקי האט דאס אפגעשאפט. אבער אלץ איז אזוי פארגעבייט, אז ווען מ'דארף קען מען עס לאזען אין גאנג. אויף א גאנצער רייה פראגען איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די פערברעכער האט מען געכאפט א דאנק אונטערהערען. דעם ענין דארף מען אויספארשען און די שולדיגע בעשטראפען.

בנוגע דעם אונטערגעהערטען געשפרעך מיט ספאלא איז פערהאן א ווערסיע, אז דער קלאנג וועגען אונטערהערען איז עקסטרא פערשפרייט געווארען, כדי צו פערווישען די שפורען. מ'גיט איבער, אז זיינפעלד האט דערהאלטען אנ'אפשריפט פון טעלעפאנאגראם, דאס האט געטון א פערזאן, וואס גילט אלס א פריינט פון פארטעל און איז אין אמת'ן זיינער א שונא.

דער פאסט־מיניסטער בערנער האט דערויף געענטפערט: מיט דער גאנצער קאטעגארישקייט בעהויפט איך, אז ביי אונז איז נישטא קיין שווארצע קאבינעטען. אויב ס'קומט פאר א קאנטראל אויף דער פאסט איז נאר אין פאלען ווען דערויף איז דא אנ'אויסדריקליכע פעראָרדנונג פון דער גע־ריכטס־מאכט. זייט כ'האב איבערגענומען די מאכט האט זיך די געריכטס־מאכט צו מיר מיט אזא פאר־שלאג נישט געווענדעט. ביי אונז געהט ארורך א פאסט־ענדרונג אזוי פיל הענד, אז זי [illegible] לייכט בעשעדיגט ווערען.

נאכדעם האט בעקומען דאס ווארט רעפ. ראה־מארין. ער האט ערקלערט, אז די פאסט אין גאַ־ליציען האט נעהאט זעהר גוטע פראקטיק מיט די יודישע בעאמטע. איצט זענען פערהאן פיל יודישע טעכניקער און אינטעליגענטע וואס זוכען בעשעפ־טיגונג און כ'וואלט געבעטען דעם מיניסטער, אז ער זאל זיך פעראינטערעסירען מיט'ן ענין אז יודען זא־לען ווידער אנגענומען ווערען.

וו א ר ש א, 25. (טעלעפאניש פון אונזער ספּעציעלן קארעספאנדענט).

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע איז מען צוגעטרעטען אפצושטימען דעם בודזשעט פון דעם אויסערן מיניסטעריום. דער פאר־שלאג פון אוקראינישען קלוב אינגאנצען צו שטריי־כען דעם דיספאזיציע־פאנד איז אפגעווארפען גע־ווארען. דאגעגען איז בעשלאסען געווארען צו שטריי־כען דריי מיליאן פון דיספאזיציע־פאנד און צוריק־צושטעלען 1 מיליאן אלס רעזערוו ענטאציע־פאנד. נאך דער דאזיגער אפשטימונג האט דער אויסערן־מיניסטער רעמאנסטראטיוו פערלאזען דעם זיצונגס־זאל. דאן איז מען צוגעטרעטען צו די פארשלאגען וועגען אויסלענדישע פעסער.

דער וויצע־מיניסטער גראדינסקי האט ער־קלערט, אז אין דער נאהענטסטער צייט וועט ער־שיינען א פעראָרדנונג וועגען פערקלענערען דעם אפצאהל פון א נארמאלען אויסלענדישען פאס פון 250 זל. אויף 100 זלאטים. איינינע רעדנער האבען פערלאנגט אז די פעראָרדנונג זאל ערשיינען אין פערלויף פון א חודש. מיניסטער מאטושעווסקי האט דערויף געענטפערט, אז די פעראָרד־נונג וועט ערשיינען נאך פריהער, די רעגירונג איז אויך מסכים אז אנ'אויסלענדישער פאס זאל אר־רויסגע געבען ווערען אויף א יאהר און נישט אויף 3 חדשים. א פארשטעהער פון אינערן־מיניסטעריום האט אויך ערקלערט, אז די רעגירונג איז מסכים אפצושאפען די קוואליפיקאציע־שיינען.

נאכדעם האט רעפ. ריבארסקי רעפערירט די פראגע וועגען די מיסברויכען אין „באנק גאספאדארסטווא קראיאווענא“. דער רעפערענט האט פעסטגעשטעלט, אז די באנק האט נישט געהאט קיין צוטרוי אין אויסלאנד. מ'האט געגעבען קרעדיטען אינסטיטוציעס און פערזאנען, וועלכע האבען גאר נישט געהאט צו טון מיט'ן ווירטשאפטליכען לעבען. אזוי האבען בעקומען געלד: א פעראיין צו פער־טיידיגען דאס פאטערלאנד. ארגאניזאציע־קאמיסיע פון גען. פאליטישע ארעסטירטע, סטפיטשינסקי, „גאזעטא וואַרשאַווסקא“ און אנדערע, ס'זענען ספע־ציעל געשאפען געווארען אינסטיטוציעס אויף צו נעהמען געלד, אזוי האט בעקומען צוויי הונדערט טויזענד זלאטעס א „פעראיין צו פערשפרייטען אינ־דוסטריעלע וויסענשאפט“, א „פעראיין צו פער־שפרייטען אגראר־וויסענשאפט“ האט בעקומען 120 טויזענד זלאטים. אויף פראפאגאנדע צוועקען איז אויסגעגעבען געווארען 200 טויזענד זלאטים, פון דעם האבען גענאסען פריוויליגירטע פארטייען. דער דיספאזיציע־פאנד פאר'ן פרעזעס האט דערגרייכט 200 טויזענד זל. א. א. וו.

מיניסטער מאטושעווסקי האט א טייל פון די פארווארפען מורה געזיין א א טייל געלייקענט.

דריטע עמיסיע פון „דאלארובקע“

נעכטיגע זיצונג פון סיים

וו א ר ש א, 25 (טעלעפאניש פון אונזער סיים קארעספאנדענט) הײנט איז פארגעקומען א זיצונג פון סיים. דער קאמוניסטישער פארשלאג וועגען אונצוטרוי פאר דער רעגירונג איז אפגעווארפען געווארען. ס'זענען אנגענומען געווארען אין אלע 3 לעזונגען דאס נייע געזעץ וועגען דריטער עמי־סיע פון דער „דאלארובקע“, אין 2 לעזונגען זע־נען אנגענומען געווארען די צוזאג קרעדיטען פון 51 מיליאן זלאטעס.

דאן איז דער סיים צוגעטרעטען צו בעטראכ־טען די פראגע וועגען די אונטערהער־כטאציעס. מיניסטער בערנער האט קאטעגאריש געלייקענט, אז אזעלכע סטאציעס זאלען עקזיסטירען.

מארש. פילסודסקי ביים פרעמיער

וו א ר ש א, 25 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) מארשאל פילסודסקי האט היינט אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיט'ן פרע־מיער בארטעל.

גאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען דער לאנג־יעהריגער מיטגליד פון דער חברה „משמורים“

ג. ע. מאיר גארסעט

אין עלטער פון 66 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, כ"ו טבת, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז ווסכאדניא 22, צו וועלכער עס ווערען געבעטען צו קומען אלע מיטגלידער פון דער חברה

די גבאים פון דער חברה „משמורים“

דער סעקרעטאריאט

פון דער לאדזער אפטיילונג פון אלגעמיינעם פעראיין פון

האנדעלס- און ביורא-אנגעשטעלטע אין פוילען

געפינט זיך צייטווייליג אין לאקאל פון דער קרייז־קאמיסיע פון די פראפ. פעראיינען, גארוטאוויטשא 50, און איז טעטיג פון 7 ביז 10 אווענד.

נעמט אן איינשרייבונגען פון נייע מיטגלידער, ערלעדיגט אלע ענגע־לעגענהייטען, וואס האבען א שייכות צו די האנדעלס- און ביורא־אנגעשטעלטע און אינטע־ווענצען ביי די ארבייטס־געבער, ביים ארבייטס אינספעקטאר א.א.וו. ווי אויך גיט ארויס הנחה־בילעטען אין די טעאטערן.

שפארט געלד!

די גוט בעקאנטע און לאנג עקזיסטירענדע פראצאוו־ניע פון קראוואטען און בינדעס, עמפפעהלט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע בינדעס קראַוואטען, און שלייפען.
הערשקאוויטש.
וואלבארסקא 31

א גרויסער טרוקענער קעלער

געאייגנעט אויף א לאגער אדער ווערקשטעל אויף נאוואמיעסקא 4 פון זאפארט

פרייזווירדיג איבערצוגעבען,

צו ערפאהרען גדאנסקא 16 ביי ביעלאווסקי.

צו דער אויפמערקזאמקייט פון די בעזיצער

פון עלעקטרישען שטראם (אגראניטשניקעס).

די דירעקציע פון דער לאדזער עלעקטראווניע, האט ערלויבט za I — P/Wa דעם 18 I 1930 r. פערבאנד פון די קריגס־אינוואלידען אין לאדז, שענקעוויטשא 3/5, צו ערעפנען אין אינזער שטאט

פערמיטלונגס = ביוראס

איינצוקאסירען די רעכנונגען פאר'ן עלעקטר. שטראם (אגראניטשניקעס).

דער פערבאנד פון די קריגס־אינוואלידען אין לאדז, ווענדעט זיך דעריבער צו דער לאדזער בע־פעלקערונג איינצוצאהלען די געלדער פאר'ן עלעקטרישען שטראם (אגראניטשניקעס) 1/4 יעהריגע רעכ־נונגען דורך די פערמיטלונגס־ביוראס פון פערבאנד וועלכע וועלען די נאהענטסטע טעג ער־עפענט ווערען. ס'איז צו האפען דאס די לאדזער בעפעלקערונג וועט גערן נאכקומען דעם פערלאנג פון דעם פערבאנד פון די קריגס־אינוואלידען און גערן זיך בעהעלפען מיט דער פערמיטלונג פון די ביוראס און אזוי א נאך געבען די מעגליכקייט דעם פערבאנד פון די קריגס אינוואלידען צו שאפען ארבייטס מעגליכקייטען פאר איהרע מיטגלידער, און די בעזיצער פון די רעכנונגען פון עלעקטרישע אגראניטשניקעס, וועלען אויך קודם כל שפארען צייט, שנעל און פינקטליך ערלעדיגט ווערען. פון יעדער רעכנונג וועט צוגערעכענט נאר 25 גראשען. די אדרעסען פון די ביוראס זענען פאלגענדע:

ל. קרעל ביער שענק לאגעווניצקא 7	א. זשעפקאוויטש, באלוטער־מארק 4	ה. הערשקאָפף מלעט. זאוואדזקא 46
י. שעפנער „ זאוויישא 9	מ. אייזענבאך פרוכטען זגערזשער 50	פ. פאכטשארעק „ ציגעל־גאס 14
ל. קרעל „ „ זשגאווסקא 51	עפשטיין „ פאלודניאווא 1	י. לוסטיג „ „ 75
י. איצקאוויטש „ וואלבארסקא 19	ל. פינקעלשטיין „ וואלטשאנסקא 154	ח. יאזעפאוויטש לוטאמירסקא 40
ר. קריק „ „ אגראדאווא 3	ש. שאנצער ציקערניע ליטאמירסקא 3	י. ראזענפעלד נאפיורקאווסקא 45
מ. ווינטער טאבאק געשעפט	י. מאליניעצקי „ מליניארסקא 11	מ. ראזענפעלד אלעקסאנדראווסקא 45
בזשעזשינער 31	א. באהאריער „ ווסכאדניא 33	ד. יאקיבאוויטש, זשאביא 15 B
א. יאקובאוויטש קאלאניאל־געשעפט	ס. גירא „ זגערזשער 55	ש. לאכמאן מעכאניק פאדושעטשנא 9
בזשעזשינער 61	רייכענבערג „ קאנסטאנטינער 16	ליקין, אלעי 1 מער 32
ד. לוסטיג קאל. געש. „ 21	מ. אייזענבאך געש. ציגעל־גאס 53	ביורא פון אינוואלידן, שענקעוויטש 3/5
א בארנשטיין „ פראנציסקאנער 40	ש. זאקס מלעטש. נארוטאוויטשא 22	ביטשריפט ביורא אלעקסאנדריסקא 16

די פערוואלטונג פון אינוואלידען, אלמנות און יתומים = פעראיין
אין לאדז און לאדזער וואיעוואדזטווע, שענקעוויטשא 3/5.

פערשווערונג געגען ענגלאַנד אין אינדיען

ענטדעקט פאַבריקען פון באָמבעס און אויפרייס־מאַטעריאַלען

לאָנדאָן, 25. (אטע) אין באָמבײַ האָט די ענגלישע פערוואַלטונגס־מאַכט ענטדעקט אַ גרויסע פערשווערונג געגען ענגלאַנד וואָס האָט אַרומגענומען גאַנץ אינדיען. ס'איז ענטדעקט געוואָרען אַ גרויסע פאַבריק אויסצואַרבייטען באָמבעס. חוץ דעם זענען געפונען געוואָרען לאַגערען פון גראַנאַטען, אויפרייס־מאַטעריאַלען און שפּילעטען, כ'ענען געפונען געוואָרען אָפּגעדרוקטע אויפרופען וועגען אָנהויבען אַ פּעטאַפענטען קאַמף געגען ענגלאַנד.

ווער איז שולדיג אין פערגיסען דאָס יודיש בלוט

אויפרעגונג צוליב דער בעפרייאונג פון די אראבער

ירושלים, 25 (יט"א טעלעגראַפיש) די גאַנצע יודישע פּרעסע אין ארץ־ישראל איז שרעקליך אויפגעבראַכט צוליבן בעפרייאונגס אורטייל וואָס איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דורכן געריכט אין יפו פאַר די אַראַבער וואָס זענען בעשולדיגט געוואָרען אין ערמאָרדען אַ יודישע פאַמיליע אין מוצא. „הארץ" שרייבט אין אַ לייט אַרטיקעל: וואָס וואָלט געזאָגט די רעגירונג, ווען ס'וואָלט אויסגעשאָכטען געוואָרען אַ בריטישע פאַמיליע און די מערדער וואָלטען בעפרייט געוואָרען פון יעדער שטראָף?

„דואר היום" שרייבט: די מאָטיווען פונ'ם אורטייל אינטערעסירען אונז נישט, דער אויספיהר אָבער איז אַז אויב ס'זענען נישטאָ קיין שולדיגע, דאַרף טראָגען פעראַנטוואָרטליכקייט די פּאָליציי.

„דבר" שרייבט: אויב די אָנגעקלאָגטע זענען הירקליך אומשולדיג, טאָ זאָל די רעגירונג געבען אַ תשובה ווער איז שולדיג אין פערגיסען דאָס אומשולדיגע יודישע בלוט.

פונאַנדערגעלאָזט דעם מוזול־מענישען יוגענד־פערבאַנד

ירושלים, 25 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דער יפו'ער דיסטריקט־קאָמיסאַר קעמבאל האָט פונאַנדערגעלאָזט דעם מוזולמענישען יוגענט־פערבאַנד, וועלכער האָט געפיהרט אַ העפטיגע אַנטי יודישע טעטיגקייט. בעת דער אויספאָרשונג וועגען די אויניסט־געשעהענישען אין א"י איז דער פערבאַנד 4 מאָל דערמאָנט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט די העצעס וואָס ער האָט געפיהרט.

אפגעשאַפט דעם טויט־אורטייל

אויפ'ן יוד אַרטאַלי

ירושלים, 25 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). דאָס אַפּעלאַציע־געריכט אין יפו האָט אָפּגעשאַפט דעם טויט־אורטייל אויפ'ן יוד אַרטאַלי, וועלכער איז פערמשפט געוואָרען פאַר ערמאָרדען אַן אַראַבער. דאָס געריכט האָט אָפּגעשאַפט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ און האָט פעראָרדענט אַרויסצורופען נייע עדות.

קיין אונטערשטיצונג פאַר תל־אביב

אין בודזשעט פון דער א"י רעגירונג

ירושלים, 25. (יט"א טעלעגראַפיש). די א"י רעגירונג האָט פערעפענטליכט איהר בודזשעט אויף 1930 יאָהר. צווישען אַנד. איז אין דער פּאָזיציע פון שטיצע פאַר מוניציפּאַליטעטען פאַראויסגעזעהען דרייסיג טויזענד פונט שטערלינג, פאַר תל־אביב איז קיין סובסידיע נישט פאַראויסגעזעהען. פאַראַיאָהרען האָט תל־אביב יא בעקומען אַ סובסידיע און די אַלגעמיינע סומע פון שטיצע פאַר די א"י זעלבסטפערוואַלטונגען האָט בעטראָפען 60 טויזענד פונט.

פרייגעשפּראָכען אַראַבער

וואָס זענען בעשולדיגט געוואָרען אין ערמאָרדען הרב קאהען

ירושלים, 25 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). 2 אַראַבער, וואָס זענען געמשפט געוואָרען פאַר ערמאָרדען דעם רב שמואל קאָהען אין צפת זענען פרייגעשפּראָכען געוואָרען. איינער פון זיי איז נאָך פערהאַלטען געוואָרען אין תפיסה. ווייל ער האָט נאָך פאַר זיך אַ צווייטען פּראָצעס.

שוועריגקייטען אויף דער לאָנדאָנער קאָנפערענץ

מאַקדאָנאַלד וויל ראַטעווען פאַר יעדען פּרייז

לאָנדאָן, 25 (אטע). דער דיפּלאָמאַטישער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי טעלעגראַף" מעלדעט, אַז די ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ טרעפט אָן אויף גרויסע שוועריגקייטען. פראַנקרייך וויל נישט מוכים זיין אויף אַ פּאַריטעט מיט איטאַליען. מאַקדאָנאַלד שטרעבט פאַר יעדען פּרייז צו ראַטעווען די קאָנפערענץ.

לאָנדאָן, 25 (ספּ. טעל.) נאַכטען האָבען די בריטישע און פראַנצויזישע דעלעגאַציעס אויף די ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג, דאַן האָט די בריטישע דעלעגאַציע קאָנפערירט מיט דער איטאַליענישער.

ווידער ערב מלחמה

צווישען פּאַראַגוואַי און באָליוויע

גענף, 25 (ספּ. טעל.) דער געזאַנדטער פון פּאַראַגוואַי אין פּאַריז האָט אויפ'ן בעפעהל פון זיין רעגירונג מיטגעטיילט דעם גענעראַל סעקרעטאַר פון דער פעלקער־ליגע, אַז דעם 16 יאַנואַר האָט אַ באָליווישער פּאַטרויל אַטאַקירט אַ פּאַראַגווישע גרעניץ אַפּטיילונג און דערהרג'עט 1 פּאַראַגווישען זעלנער. ס'זעהט אויס, אַז די באָליווישע רעגירונג זוכט אַ געלעגענהייט פון בלוטיגע צוזאַמענשטויסען, כדי אומעגליך צו מאַכען די קאָנפערענץ וואָס איז צוזאַמענגערופען געוואָרען צו ערלעדיגען דעם קאָנפליקט צווישען באָליוויען און פּאַראַגוואַי. די פּאַראַגווייִשע רעגירונג האָט אויך איבערגעכאַפּט אַ שיפרירטע דעפּעשע פון דער באָליווישער רעגירונג, אין וועלכער ס'רעדט זיך וועגען אַן אַקציע געגען פּאַראַגוואַי.

דער גענעראַל־סעקרעטאַר האָט וועגען דעם מיטגעטיילט אַלע מיטגלידער פון ראַט פון דער פעלקער־ליגע און דער באָליווישער רעגירונג.

פּרעזידענט הינדענבורג און מיניסטער בראַון

וועגען די דייטש־פּוילישע גרעניצען

בערלין, 24 (ספּ. טעל.) די נאַציאָנאַליסטישע צייטונגען גיבען איבער סענסאַציאָנעלע פּרטים וועגען געשפּרעך פון די דעלעגאַטען פון די דייטשע מזרח־פּראָווינצען מיט דעם מלוכה־פּרעזידענט הינדענבורג.

די דעלעגאַטען האָבען בעריהרט די פראַגע פון האַנדעלס־טראַקטאַט מיט פּוילען און די פראַגע פון „דאַנציגער קאָרידאָר", ערקלערענדיג, אַז די איצטיגע דייטש־פּוילישע גרעניצען, זענען פאַר'ן דייטשען פאָלק אומעגליך. אויף די דאָזיגע ערקלערונגען האָט פּרעז. הינדענבורג געזאָגט ענטפערען, אַז ער פערשטעהט די וויכטיגקייט פון רעגולירען דעם „קאָרידאָר" און אַז מ'דאַרף אויסשעפּען אַלע פרידענס־מיטלען זיך צו פערשטענדיגען מיט פּוילען, אַז די דייטשע ערד זאָל צוריקגעגעבען ווערען דייטשלאַנד.

די דעלעגאַציע איז אויך געווען ביים פּרייסישען פּרעמיער בראַון, וועלכער האָט ערקלערט, „די פּרייסישע מלוכה וועט אויך אין דער צוקונפט צודורכפיהרען דעם קאַמף מיט'ן פראָנט אויפ'ן מזרח, ווייל אויף מזרח ליגט די צוקונפט".

חברונער יודען קעהרען צוריק אין זייער היים

אין בעגלייטונג פון ענגלישע זעלנער

ירושלים. 25 (טעלעגראַפיש דורך יט"א) 105 יודען פון חברון זענען צוריקגעקעהרט אין זייערע היימען. די יודען זענען אָנגעקומען קיין חברון אין בעגלייטונג פון ענגלישע זעלנער און ציוניסטישע פאָרשטעהער. אין די 2 צימערן פון דער פּאָליציי געפינען זיך 60 זעק מיט פערשידענע זאַכען וואָס זענען צוגערויבט געוואָרען ביי דן חברונער יודען, די זאַכען זענען אָפּגענומען געוואָרען ביי חברונער איינוואוינער אַזוי אַרום איז פעסטגעשטעלט געוואָרען די פאַלשקייט פון דער בעהויפּטונג, אַז די חברונער שחיטה איז בעגאַנגען געוואָרען דורך בעדואינער.

די פראַגע פון ענדערן די רעגירונגס־פאָרם אין סיריע

ביירות, (י־ט.א.) דער פראַנצויזישער הויך קאָמיסאַר פון סיריען האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט דעלעגאַטען פון אַלע סירישע פּראָווינצען. די קאָנפערענץ האָט זיך בעשעפטיגט הויפּטזעכליך מיט די ענדערונגען אין דער רעגירונגס־פאָרם, וועלכע די פראַנצויזישע מאַכט פּראָיעקטירט אונטערנעמען אויף איהר מאַנדאַט־טעריטאָריע.

דער עיקר — מיינונגס־פערשידענהייטען רופט אַרויס דאָס פּראָבלעם צי זאָל סיריען בעקומען די מלוכה־פאָרם פון אַ רעפּובליק אָדער אַ מאָנאַרכיע. די נאָטאַבלען, מיט וועלכע עס האָט זיך בעראַטען דער הויך־קאָמיסאַר האָבען זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אַ רעפּובליק. מען האַלט אָבער אַז די מאַסען ווילען בעסער אַ מאָנאַרכיע.

צווישען די נאָטאַבלען אויף דער קאָנפערענץ זענען געווען שעריף מאַלי היידאַד און רעקאַבי פּאַשאַ. שעריף אַלי היידאַד איז איינער פון די אָנגעזעהענסטע קאַנדידאַטען צום סירישען טראָן. ריקאַבי פּאַשאַ איז פריהער געווען פּרעמיער־מיניסטער פון עבר הירדן און זיין נאָמען ווערט אָנגערופען אַלס דער נאָמען פון וואַהרשיינליכען שעף פון דער צוקונפטיגער סירישער רעגירונג.

דער המון געוואָלט לינטשען אַ פּאָליציאַנט

וועלכער האָט דערשאָסען אַ גנב

דערווייל האָט מען געוואָלט „הוליען" אין יודישען קוואַרטאַל אין לובלין

לובלין, 25 (טעלעפאָניש) עהערנעכטען זענען אין לובלין פאָרגעקומען געשעהענישען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַרעסטירען אַ באַנדע גנבים, וועלכע האָבען זייט עטליכע חדשים געאַרבייט אין לובלין.

עהערנעכטען האָט די פּאָליציי בעמערקט 3 פון די דאָזיגע גנבים. די פּאָליציי האָט זיי געוואָלט אַרעסטירען נאָר די גנבים האָבען אָנגעהויבען צו ענטלויפען. איינער פון די פּאָליציאַנטען האָט אויסגעשאָסען און דערהרגעט אַן אַנטלויפענדען גנב אויפ'ן אָרט. באַלד האָט זיך צונויפגעזאַמעלט אַ גרויסער עולם פון די פינסטערסטע פערשוינען, וועלכע האָבען געוואָלט לינטשען דעם פּאָליציאַנט. ס'איז אָנגעקומען אַ גרעסערע אָפּטיילונג פּאָליציי, וועלכע האָט צוטריבען דעם המון. אויפ'ן אָרט זענען געבליבען 15 פערוואונדעטע. נאָכמיטאָג האָבען דער המון געוואָלט אַ ביסעל „הוליען" אין יודישען קוואַרטאַל, די פּאָליציי היט די אָרדנונג.

טשיקאַגאָ — ערב באַנקראָט

די בעאַמטע בעקומען שוין נישט קיין געהאַלט

לאָנדאָן, 25. (ספּ. טעל.) די צייטונגען מעלדען, אַז איינע פון די גרעסטע שטעט אין אַמעריקע, טשיקאַגאָ, שטעהט פאַר אַ פולשטענדיגען באַנקראָט. די שטאָטישע קאַסע איז פוסט און די אויסצאָהלונגען פאַר די בעאַמטע שטעהען פאַר אַ פראַגע־צייכען. די לעהרער פון די שטאָטישע שולען האָבען שוין פאַר'ן לעצטען חודש נישט בעקומען קיין געהאַלט. די סיבה פון פינאַנציעלען קראַך איז די פערשווענדערישע ווירטשאַפט פון דער שטאָט־פערוואַלטונג. די לאַגע איז אויף אַזוי פיל דראַהענד אַז ס'איז פערהאַן די געפאַהר, פון פערמאַכען אַ רייהע שפּיטאַלען און קינדער־היימען.

הילף פאַר קאַפּיטאַן בירד

ווילען שיקען ענגלאַנד און נאָרוועגיע

ניו־יאָרק, 25. (ספּ. טעל.) די אַמעריקאַנישע רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו דער ענגלישער און נאָרוועגישער רעגירונג מיט דער ביטע צו קומען צו הילף דער פּאָל־עקספּעדיציע פון קאַפּיטאַן בירד. די דאָזיגע ביטע איז געווענדעט געוואָרען צוליב דעם ראַפּאָרט פון קאַפּיטאַן בירד וועגען דער שווערער לאַגע פון דער עקספּעדיציע קודם כל דערפאַר, ווייל ס'פעהלט אויס לעבענס־מיטעל. די דערמאָנטע רעגירונגען האָבען צוגעזאָגט צו שיקען באַלדיגע הילף.

הלוואַי ביי אונז...

אין אַמעריקאַ איז שוין דער קריזיס פאַריבער

ניו־יאָרק, 25. (ספּ. טעל.() פּרעזידענט הובער האָט מיט עטליכע טעג צוריק ערקלערט, אַז דער האַנדעל און אינדוסטרי וועלכע האָבען אַזוי שטאַרק געליטען פון לעצטען בערזען־קראַך האָבען זיך שוין פולשטענדיג צוריקגעשטעלט.

די נעכטען, האָט הובער געזאָגט, הויבען אָן צו ווערען בעסער און די אינדוסטרי קעהרט צוריק צו איהר פריהערדיגען שטאַנד.

דערטרונקען געוואָרען אַ דייטשע שיף

האַמבורג, 25. (ספּ. טעל.) די דרום־אַמעריקאַנישע שיף־געזעלשאַפט האָט בעקומען אַ טעלעגראַם פון בוענאָס איירעס אַז די גרויסע דייטשע שיף מאָנטע סערוואַנטעס איז נעכטען אונטערגעגאַנגען. אַלע פּאַסאַזשירען און דער מאַנשאַפט אַ חוץ דעם קאַפּיטאַן זענען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען.

קאַסע־איינברוך אין שטעטישען געריכט

וואַרשאַ, 25. (טעלעפאָניש). די פערגאַנגענע נאַכט האָבען זיך קאַסע־ברעכער אַריינבעקומען אין לאָקאַל פון שטעטישען געריכט אין פּראַגע.

די קאַסע־ברעכער האָבען אויפגעריסען די קאַסע און בערויבט אַלע שופלאַדען. ס'איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען וואָס די רויבער האָבען צוגערויבט.

יודישע קאָלאָניסטען אָרגאַניזירען אַרטעלען צו באַקען מצות

מאָסקווע, (יט"א) אונטער דעם קעפּעל „שטרענגער די קלאַסען־ליניע אין די יודישע רעדפער" ניט איבער דער „עמעס" ווי אַזוי אין די יודישע קאָלאָניעס מאַכען די יודישע פּרימערע קאָלאָניסטען הכנות צו אָרגאַניזירען קאָלעקטיוען, וועלכע זאָלען באַקען מצות אויף פּסח.

אין די קאָלאָניעס „נהר־טוב", לוואָווע, ניישיטאָמיר, און אַ רייהע אַנדערע, ניט איבער דער „עמעס" — האָבען זיך איצט געשאַפען אַרטעלען אויף אויסצובאַקען ביליגע מצות פאַר די אָרימערע פּויערים, און איינע קאָלאָניעס שטעהען אין דער שפּיץ פון די דאָזיגע מצה־אַרטעלען גראָד יונגע קאָמוניסטען. די אַרטעלען בעשטעהען פון די סאַמע אָרימסטע יודישע פּויערים, וואָס מען קען זיי אין קיין שום קולאַקישע זינר נישט בעשולדיגען.

דער „עמעס" בעצייכענט די גרינדונג פון די מצה־אַרטעלען, „מאַלעראַנטע בעציהונג צו רעליגיע. די צייטונג רופט דערפאַר מען זאָל בעזייטיגען פון די האַרפישע אָרגאַניזאַציעס אַלע אַזעלכע עלעמענטען און מען זאָל אָנווענדען געגען זיי שטרענגע מיטלען.

אַנ'איסור אויף „פּולאָווערס"

מאָנקאַטש, (י.ט.א.) דער מונקאַטשער רבי האָט אַרויסגעגעבען אַנ'איסור אויף טראָגען פּולאָווערס (וואָל־וועסטען) מיט גאַרטלען, ווייל לויט דער מיינונג פון רבי'ן איז נישט ווירדיג פאַר יודישער יוגענד צו טראָגען די דאָזיגע הלבשה.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 26 יאנואר 1930

די דירות-נויט
אלס יודישע פראגע

ווי ביי אלע ארט ווירטשאפטליכע פראגען אין פוילען הויבט אויך אן זיך שאפען א בעזונ-דערע יידישע וואוינונגס-פראגע.

פון צייט צו צייט געקימען מיר ידיעות וועגען גרעסערע אבער קלענערע מלוכה-אסיגנירונגען אויף בוי-צוועקען. אין דער ערשטער רייה ווערען גענומען אין באטראכט בעאמטע, ארבייטענדע אינ-טעליגענץ און פאמיליען-הייזער פאר פאבריקס-ארבייטער. אז די יודישע בעפעלקערונג איז אין די אלע אויסגערעכענטע קאטעגאריעס קנאפּ פער-טרעטען איז קלאר פאר יעדען.

די פריוואטע איניציאטיוו ביים בויען הייזער ביים איצטיגען דוחק אויפ'ן געלד-מארק עקזיס-טירט לחלוטין נישט. במילא קומט אויס, אז דער גאנצער קאטאסטראפאלער וואוינונגס-קריזיס אין פוילען פאלט ווידער אמאל אויף דער יודישער בעפעלקערונג.

איך וועל דאסמאל זיך אפשטעלען אויף דעם שיכט, וועלכען איך האב דעם כבוד צו רעפרעזענ-טירען – דעם יודישען האנדווערקער.

די האנדווערקעריי אין אלגעמיין האט היינט אויסצושטעהן פון א מעכטיגען קאנקורענט, וועל-כער וויל זי אינגאנצען פערטיליגען די גרויסע פאבריק. אין א גאנצער רייה ענטוויקעלטע אינדו-סטרי-לענדער, אויפ'ן ערשטען ארט אין אמעריקע, האבען זיך געשאפען גרויסע האנדווערקער-שאפען, וועלכע ארבייטען מיט די מאדערנסטע מכשירים ביי'צושטעהן דעם מעכטיגען ריז – די פאבריק. אויב, למשל, ביי אונזערע פערהעלטנישען אין פוילען קען קיין רייד נישט זיין וועגען האנד-ווערקער-שאפען לויט'ן אמעריקאנער מוסטער, טאר אבער די האנדווערקעריי נישט בלייבען ביי איהר פערעלטערטען צושטאנד – זי מוז מעכאני-זירט ווערען, אויב זי וויל עקזיסטירען. דאס איז דער געבאט פון דער צייט!

און ווידעראמאל טרעפען מיר זיך דא צונויף מיט דער אנגעוועהטאגטער וואוינונגס-פראגע. אריינשטעלען א נייעם טיפ מאשין אין ווערקשטעל אדער איינפיהרען עפעס א מעכאנישע נייעס ביי דער ארבייט איז אונמעגליך. גענוג איינמאל נאר אריינקומען צו אונזער א האנדווערקער וואו די בעטען, דאס קינדער-וויגעלע מיט די מאשינען זענען אזעלכע נאהענטע ליב-שכנים, אז איהר זאלט אייך אפזאגען פון דעם „וואריש-ן" געדאנק.

אזוי ארום ווערט די וואוינונג נישט נאר א פראגע פון בעקוועמליכקייט, פון היגיענע, נאר אויפ'ן ערשטען ארט פון ברויט.

וואו איז דער אויסוועג פון דער לאגע? ווי אזוי זאלען זיך ראטעווען די טויזענדער האנד-ווערקער אין פוילען פון א'ן אונפערמיידליכען אונטערגאנג?

לויט מיין מיינונג איז די איינציגע לעזונג –וואוינונגס קאאפעראציע.

אין דער ערשטער רייה מוז קומען די מלוכה, וואס גיט ביליגע קרעדיטען פאר גוט ארגאניזירטע וואוינונגס קאאפעראטיווען. אויב זענען פערהאן יודישע געזעלשאפטען ווי פונדיישאן א. א, וואס שטיצען אזעלכע אינטערנעמונגען.

אויף אנדערע קאאפעראטיווע געביטען האבען יודען ארויסגעוויזען גענוג איניציאטיוו. זיי האבען בעשאפען א גאנצע נעץ קאנסום-קאאפערא-טיווען, וואס האבען זיך איינגעפונדעוועט אין דער יודישער געזעלשאפט. אפגערעדט פון די הונדער-טער קאאפעראטיווע בענק, וואס זענען געווארען א גרויסער פאקטאר אין יודיש ווירטשאפטליכען לעבען.

די וואוינונגס-קאאפעראציע מוז דעריבער איצט ווערען דער לאזונג פון טאג.

א רייה פרובען זענען שוין געמאכט געווא-רען, אזוי, למשל, איז בעוואוסט, אז אין לובלין האבען יודישע האנדווערקער אויפגעבויט א קאא-פעראטיוו-הויז מיט אלע מאדערנסטע איינריכטונ-גען. אין אונזער שטאט זענען די ערשטע געקימען „פארויס", וועלכע האבען אויסגעבויט א פרעכטי-גען בנין און איינגע הייזער האלטען זיי אין ויסטערטיגען.

א געלונגענעם אנהויב האבען אויך געמאכט די מאגאזין-שניידער. אלס א האנדווערקער-פאר-שטעהער, וועלכער האט אויך א שייכות מיט בוי-ענינים בין איך איינציגע מאל איינגעלאדענט גע-ווארען און האב זיך בעקאנט מיט א זעהר אינטע-רעסאנטער ערשיינונג. נישט געקוקט אויף דעם שווערען קריזיס אויף דער יודישער האנדווערקער-גאס, האט דער וואוינונגס-קאאפעראטיוו ביי די מאגאזין-שניידער ווערבירט עטליכע און 60 מיט-גלידער מיט א פאי קאפיטאל פון 70,000 זל. זיי האבען געקויפט א פלאץ אין בעסטען צענטרום פון שטאט און ארבייטען איצט אויס א פלאן אויף קרוב 100 וואוינונגען. זיי האבען איצט אלע שאנסען צו בעקומען א הלוואה און אויך קרעדיטען פון „פונדיישאן" כדי זיי זאלען אין אנהויב זומער קענען צוטרעטען בויען.

דער מאל דארף אבער נישט בלייבען קיין פער-איינצעלטער. בויען קאאפעראטיווע הייזער דארף ווערען איינע פון אונזערע וויכטיגסטע אויפ-גאבען.

מארק פיין
ארכיטעקט.

דער אינטעליגענט
אנטיסעמיטיזם און בילדונג
פון דר. א. מוקדוני.

אין די גוטע, אלטע פאר־מלחמה צייטען איז דער אינטעליגענט געווען דער שעהנער איידים אויף קעסט.

אייראפע האט געהאט א כך יוסטע בעלי־הבתים, איינגעזעסענע און איינגעלעבטע אין רחבות, און די ראיגע זאטע און צופרידענע האבען דעם אינטעליגענט געהאלטען אויף קעסט.

און ער געווען א זיידענער יונגערמאנטשיק, דער האניגער אינטעליגענט.

ער איז געווען ליבעראל; ער האט געהאט ריינינקע אויסגעפוצטע געזעלשאפטליכע אידעא־לען, אידעאלען, וואס רעדען מיט א פיינער קרעכ־צעלע און מיט א ראפינירטען אויגען־גלאנץ, שטי־לינקע און זעהר איידעלע אידעאלען זענען עס גע־ווען, זיי האבען קיינעם נישט פערטשעפעט, חלילה קיינעם נישט וועה געטון.

גוטע, הארציגע און ליבע אידעאלען זענען עס געווען.

דער עיקר'שט זענען זיי געווען זארגלאזע, וואונדערליך־אפטימיסטישע און זעהר צוטרויליכע.

זיי האבען אבער דעם טיפסטען צוטרויען געהאט צו דער מענשהייט.

אך, מיין גאט, די מענשהייט איז געווען ביים אינטעליגענט עפעס א לעבעדיגע פרינצעסין, וואס ווארט אין איהר צויבערליכען פאלאץ אויף דעם פרינץ־אידעאל.

ער וועט קומען און וועט פיהרען די פרינ־צעסין אין זיין קעניגרייך פון אייביגען פרידען און אייביגען גליק.

דאס זענען געווען אידעאלען, וואס האבען גע־זונגען פערשלעפערענדיגע וויג־לידער, זיסע וויג־לידער.

און בילדונג האט געהייסען אויסהארעווען א אזא זיידענעם מענשען, וואס זיין אויפגאבע איז צו בעלעבעטשען זיס, צו חנ'דלען זיך, צו חכמה'ן זיך ראפינירט, צו שמועסען מיט קאפריזנע אפאר־יזמען און צו פערוויגען די פערזארגטע וועלט מיט לאקריצדיסע וויג־לידלעך.

האט זיך דעם אינטעליגענט געלעבט זעהר גוט אויף אונזער וועלט.

ער איז געווען דאס קווייטעל צווישען די דער־נער, דער שעהנער איידים ביי די הארטע בעלי־גופים פון דער וועלט.

און ווער גערענקט נישט די פיינע בעציהונג צום אינטעליגענט, וואס האט זיך איינגעשטעלט אין לעבען?

מען האט זיך געשעהמט געבען א דאקטאר, למשל, געלד אפען פאר זיין וויזיט צו א קראנקען.

אנ'אינטעליגענט, געבוירען און ערצויגען פאר דעם וואוויל זיין פון דער מענשהייט, און מיט אמאל געה צאהל איהם פאר זיין מענשליכקייט ווי פאר א פונט קאַווע, יענער דינט דער מענשהייט און דו רוקסט איהם אין האנד אריין א דרייערעל...

פלעגט דער צאהלער אראפלאזען די אויגען, זיך פערשעהמען און אפילו רויט ווערען.

און דער אינטעליגענט אליין פלעגט זיך אויך פיהלען עפעס פערשוועכט אביסעלע.

דעם אינטעליגענט האט מען געצאהלט ווי יעדען שטערבליכען פאר זיין ארבייט, אבער מען האט איהם געלאזען פיהלען כסדר, אז דא איז נישט חלילה, קיין אינפאכער מקח וממכר, עס איז בלויז אנ'אונאנגענעהמע נויטווענדיגקייט, וואס רייסט זיך אריין, הכלל — דאס לעבען איז נישט כסדר קיין ליד און גראמען, עס איז אמאל אויך אביסעל פראזע...

איז דעם אינטעליגענט גוט געווען ביי אונז,

אזוי גוט, אז ער האט זיך געפיעשטשעט ווי א מיידעל מיט אנ'איינגעבוירען חן־פינטעלע.

א האלבער לעדיג־געהער און א האלבער ארבייטער איז ער געווען, און איהר האט קיין מאל נישט געוואוסט, וואס איז זיין הויפט־בע־שעפטיגונג — דאס לעדיג־געהען, אדער דאס ביסעל ארבייט.

האבען עלטערען געוואלט האבען קינדער אינ־טעליגענטען, האבען עלטערען, וואס האבען געהאט מיידלעך, געוואלט האבען איידעמס אינטעליגענטע,

און פונדעסטוועגען איז נישט געווען קיין זול אויף אינטעליגענטען. שפעט האט זיך כסדר גע־פיהלט א שטיקעל דוחק אויף זיי.

די אינטעליגענטען אליין האבען זיך געקלאגט, אז עס איז דא צו ווייניג פון זייער פיינעם מין אויף דער וועלט, און זיי האבען אגיטירט, אז מען זאל בויען מעהר אוניווערזיטעטען, אז מען זאל אויס־האדעווען מעהר אינטעליגענטען.

און זיי זענען געווען טאקע זיכער, אז וואס מעהר עס וועלען זיין אינטעליגענטען אויף דער וועלט אלץ בעסער וועט זיין פאר דער וועלט און פאר די אינטעליגענטען גופא.

נאאיוו, אבער ווי שעהן דאס ביסעלע נא־איוויטעט איז!

און אט איז געקומען די גרויסע, וויסטע מלחמה און האט די גאנצע וועלט ארויסגעשטעלט נאקעט.

א פערפוצטע וועלט געווען, א וועלט מיט חנ'־דלעך, א וועלט מיט קווייטלעך, מיט שעהנע קאפריזען און מיט א תהום פון שעהנע לידלעך און לעגענ־דען.

און דא איז זי מיט אמאל געבליבען שטעהן נאקעט א העסליכע, א געמיינע, א צינישע, א ברו־טאלע, א בלוט־דורשטיגע און אזא גייציגע, אז זי איז גרייט אלע הייליגקייטען איהרע פאר א פער־זשאווערטען גראשען צו פערקויפען.

און מענשען האבען עפעס מיט אמאל דער־זעהען איינע די אנדערע אין זייער ריכטיגער העס־ליכער געשטאלט.

מען האט אנגעקוקט איינע די אנדערע און דערקענט איינע די אנדערע...

אלע שלייערס זענען אראפגעפאלען.

מען האט פערלוירען דעם אפשיי איינער פאר דעם אנדערען, מען האט אנגעהויבען קוקען איינע אויף די אנדערע מיט דעם געמיינסטען ציניזם אין די אויגען אריין:

— איך קאן דיך, מעהר וועסטו זיך פאר מיר נישט פארשטעלען....

די אלטע יוסטע בעלי־הבתים זענען אוועק־געשטויסען געווארען, עס האט זיך בעוויזען דער מלחמה־בעל־גוף, א פרעכער, א געמיינער און א גראב־יונגישער.

ער דארף קיין זיידענע איידעמס אויף קעסט, ער דארף נישט קיין זיסע, פערשלעפערענדיגע וויג־לידער, ער דארף נישט קיין ראפינירטע שמועסען, ער וויל נישט קיין געקינצעלטע חכמה'לעך און האט נישט נויטיג קיין לאקריצדיסע אידעאלען.

די מלחמה האט געבראכט וועלנערישע מא־נירען, סאלדאטישע הארטקייט, יונ'ישע בעציהונג צו אלץ און צו אלעמען.

מאכט, ברוטאלע מאכט, איז געווארען דער אפגאט.

דער, וואס האט די פויסט אין האנט יענער איז קלוג, יענער איז טיכטיג, יענער איז דער יחסן און יענער האט דאס גרעסטע רעכט.

און אלע פילאזאפיעס, אלע אידעאלע אידעא־לען אפילו האבען זיך תיכף פערקליידעט אין וועל־נערישע מלבושים און גענומען רעדען דעם יונ'ישען לשון.

דער סאציאליזם האט אויך געכאפט א שווער־דעל, איז אויך אריינגעקראכען אין די וועלנערישע שטיוועל און געווארען סאלדאטיש.

און נאכ'ן סאציאליזם זענען געווארען סאלדא־טיש אלע אנדערע סאציאלע אידעאלען.

די הארמאטען זענען שטיל געווארען די גרא־נאטען שטומע, די סאלדאטען זענען זיך צונויפגעגאנגען אין זייערע היימען, די חורבות זענען כמעט אפגע־בויט געווארען, די איינגראבונגען זענען שוין פער־שאטען געווארען, הכלל — נישטא שוין קיין מלחמה אבער איצט, איז ערשט געקומען די מלחמה־פי־לאזאפיע און האט זיך בעזעצט פעסט אין אונזער לעבען, איצט איז דער מלחמה־לשון געקומען און האט בעזעצט אונזער צונג, איצט איז געקומען די סאלדאטישע ברוטאליטעט פון פראנט און האט זיך צושאטען איבער אלע יעגבים.

און קינדער, וואס געדענקען די מלחמה ווי דורך א נעבעל, זענען אויסגעוואקסען פערטיגע מלחמה־כאלאקען, דאס זענען בחורים מיט סאלדאטישער פילאזאפיע.

נאך דער פיזישער מלחמה איז געקומען דער גייסט פון דער מלחמה. און דער גייסט פון דער מל־חמה וועט אנהאלטען לענגער, א סך לענגער פאר דער פיזישער מלחמה.

דורות וועט דויערען ביז דער מלחמה־לשון וועט פערשוואונדען ווערען ביז די מלחמה־מאנירען וועלען אפגעריבען ווערען און ביז די מלחמה־דיגע וועלט אנשויאונג וועט צורונען ווערען.

אט איז דער קאמוניזם־פערזעלנערטער סאציא־ליזם.

וועט איהר הערען קאמוניסטישע נעכטיגע מלמדים, נעכטיגע קלויזניקעס רעדען יונ'ישען לשון, איהר וועט הערען מיליטאריזם אויסגעטייטשט מיט וועלט־דערלייזונג, איהר וועט הערען סאלדאטישע וועלט־בעגעהמונג פערפלאנטערט מיט סאציאליס־טישער פילאזאפיע.

די נאכוועהענישען פון דער מלחמה די גייסטיגע ירושה איהרע, זענען פיל וועהטאגענדיגער אפשר פאר דער מלחמה גופא.

די פיזישע וועהטאגען האבען איבערגעלאזען מיזשקן. (סוף מארגען).

לוסיען וואלף וועגען די בעשלוסען פון פעלקער-בונד-ראט אין די ארץ-ישראל-פראגעס

לאנדאן, (יט"א) דא איז פארגעקומען די בעראטונג פון ועד הקהלות (באורד אף דעפוטיס) אין ענגלאנד. אין נאמען פון „רושאַיטי" פאריען־קאמיטע" האט אויף דער בעראטונג אפגעגעבען א בעריכט ה' לוסיען וואלף.

דער „פאריען־קאמיטע" — ערקלערט לוסיען וואלף — האט אויסגעארבעט א בעריכט וועגען די בעשלוסען פון פעלקער־בונד־ראט און די א"י־פראגען. עס זענען בעשטימט געווארען צוויי קאמיסיעס, די ארבעט פון דער ערשטער קאמיסיע וועט אפשטע־לען די מאנדאט־קאמיסיע אויף איהר אויסער־ארדענטליכער זיצונג. די דאזיגע קאמיסיע האט די אויפגאבע אויסצופארשען די דירעקטע און אינדי־רעקטע סיבות פון די געשעהענישען אין א"י, די שריט, וועלכע זענען אונטערנומען געווארען כדי צו בערוהיגען דאס לאנד, ווי אויך די מיטלען, אויף צו בעווארענען פאר'ן איבערחזר'ן זיך פון די גע־שעהענישען." די צווייטע קאמיסיע וועט זיין א ספעציעל בעשטימטע פון דריי מאן, וועלכע זאל פארשען און בעשטימען די רעכט און פרעטענזיעס פון די יודען און מוזלמענער צם כותל מערבי. די רעזולטאטען פון די ארבייטען פון ביידע קאמי־סיעס וועלען וואהרשיינליך פערעפענטליכט ווערען נישט פריהער ווי אין סעפטעמבער.

דער קאמיטעט, ערקלערט ווייטער לוסיען וואלף — בעדויערט זעהר, וואס די אויספארשונגען זענען אפגעלעגט געווארען, ווייל דאס בעדייט, אז עס ווערט אפגעלעגט די ענדגילטיגע פאציפיקאציע פון א"י. דער קאמיטעט אנערקענט אבער, אז עס איז נויטווענדיג א גרינדליכע אויספארשונג, און בעטראכט איצט די שריט, וועלכע דארפען אונטערגענומען ווערען אין הסכם מיט די אנדערע יודישע ארגאניזאציעס כדי איינהייטליך צו פערטיידיגען די יודישע אינטערעסען פאר דער אויספארשונגס־קאמיסיע.

רעדענדיג וועגען דער לאגע פון יודען אין רומעניען, ערקלערט ה' לוסיען וואלף, אז דער „פאר־ריען קאמיטע" האט בעקומען א גרויסע צאהל בריף און בעריכטען פון רומעניען אין וועלכע עס ווערט טיילוויז אנגעוויזען אויף די לעצטע אנטיסעמיטישע געשעהענישען און טיילוויז אויף דער בעציהונג פון דער רעגירונג צו יודען זייט זי האט איבערגענומען די מאכט מיט פערצעהן חדשים צוריק. דער בע־ריכט פון „פאריען קאמיטע" שטעלט פעסט, אז צו ליב די געגענזייטיגע מיינונגען, וואס קומען צום אויסדרוק אין די דאזיגע בעריכטען, איז זעהר שווער צו שאפען זיך א גענוי בילד וועגען דער פאקטישער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין רומעניען. דער „פאריען־קאמיטע" פערנעהמט זיך ווייטער מיט דעם שטודיום פון דער פראגע.

פערברעכערישקייט אין תל-אביב פערקלענערט זיך

ירושלים, (יט"א). ווי עס איז צו זעהען פון איצט פערעפענטליכער סטאטיסטיק, האט זיך די צאהל פערברעכענס און געזעץ־איבערטרעטונגען אין תל־אביב פערקלענערט. אין יאהר 1929 זענען פער־צייכענט געווארען פינף הונדערט בעגאנגענע פער־ברעכענס אין פערגלייך מיט דריי הונדערט — אין 1928 יאהר.

רעגירונגס ענדערונגען אין עבר-הירדן

ירושלים, (יט"א) ווי עס ווערט מיטגעטיילט, וועלען אלס רעזולטאט פון די בעראטונגען פון בריטישען רעזידענט פון עבר־הירדן מיט'ן פרעמיער־מיניסטער אין דער פאלעסטינער צייט פארקומען וויכטיגע רעגירונגס־ענדערונגען אין עבר־הירדן.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, זאל דער עמיר פון עבר־הירדן, אבדוללאה, וועלכער איז ווי בעקאנט, איינגעלאדען געווארען דורך דער ענגלישער רעגי־רונג אין לאנדאן, פערשטארקען זיין מיניסטאריען־קאבינעט געגען די וואקסענדע איינפלוסען פון דער אפאזיציע פאר זיין אפפאהר קיין לאנדאן.

די ארמעע פון ווייסע שקלאפען

די שוידערליכע וועלט ארום פרעמדען-לעגיאן

פון צייט צו צייט דערוויסט זיך די וועלט, אז עס איז דא אזא זאך, ווי א „פרעמדענלעגיאן". וואס איז עס אזוינס? דאס איז די ארמעע, וואס פראנקרייך האלט אן אין איהרע אפריקאנישע קאלאניעס. די רעגולערע פראנצויזישע באטאליאנען טויגען זיך נישט פאר מיליטער-דינסט דארט. די היצען זענען שרעקליך. 40 גראד און 50 און נישט זעלטען גאנצע 65. דאן די בעפעלקערונג אין די קאלאניעס. מעהרסטענס הייסבלוטיגע בעדואינער, וואס זענען שטענדיג בעוואפענט, און וואס א מעסער אין זייט איז ביי זיי א געוועהנליכע טעגליכע פאסירונג.

דארט, אין אפריקא, דארף מען האבען גאר אנדערע מענשען. דעספעראטעס, רעזיגנירטע פון לעבען, וואס זאלען זיין גרייט צו שטארבען און צו טויטען, וואס זאלען נישט מורא האבען פאר קיין שום זאך און זיך לאזען דיסציפלינירען מיט דער גרעסטער שטרענגקייט.

דעריבער נעהמט מען אין דעם פרעמדענלעגיאן אריין יונגעלייט פון אלע נאציאנאליטעטען. מען פרעגט ביי קיינ׳ע גארנישט. מען דארף נישט האבען קיין פאספארט. מען וויל נישט וויסען, צו וואס פאר א לאנד אדער שטאט מען געהערט. די פערגאנגענהייט איגטערעסירט אויך קיינעם נישט. אבי מען טויג זיך, אבי מען זעהט אויס און מען זעהט אויס און מען איז געזונד, שטארק — נעהמען די פראנצויזישע אפיצירען אריין אין דעם לעגיאן.

אנ׳ארמעע, וואס איז צוזאמענגעשטעלט פון אלערליי פערשויגען פון אלע מעגליכע לענדער און נאציאנאליטעטען האט נאך א מעלה — פאר פראנקרייך. א רעגולערע פראנצויזישע ארמעע, וואס זאל בעשטעהן פון פראנצויזישע פויערים און ארביימער וואלט דאך געקאנט בעקלאגען זיך. מען וואלט זי געמוזט שיקען אהיים אין א בעשטימטער צייט. די צוריקגעקומענע וואלטען געקאנט אויפהויבען די פרעסע, די פארטייען, דעם פארלאמענט.

צי וואס דער גאנצער עסק?

די פערשידענע פרעמדע אבער — זיי זענען הילפלאז און שוצלאז. מיט זיי קאן מען טון, וואס מען וויל. זיי טארען זיך נישט בעקלאגען — זיי האבען נישט צו וועמען. אפט וואגען זיי נישט, אפילו ווען זיי קומען צוריק, עפעס צו דערצעהלען וועגען זיך, וויל ווען זיי זענען אוועק פון זייערע היימען האבען זיי איבערגעלאזט נישט גאר קיין ריינעם געוויסען. זיי זענען אפשר געוועזענע פערברעכער.

אבער ווער קומט דאס גאר צוריק פון דעם פרעמדענלעגיאן?

סטאטיסטישע אונטערזוכונגען האבען בעוויזען, אז בלויז 10 פראצענט פון אלע זעלנער אין דעם „פרעמדענלעגיאן" בלייבען בכלל לעבען. גאנצע 90 פראצענט קומען אום. ווער פון די היצען, ווער פון דער שווערער דיסציפלין, ווער עס ווערט אויפגעפרעסען פון שאקאלען, ווער עס בעגעהט זעלבסטמארד.

עס פאסירט אפט מאל אזא זאך:

עס מארשירט א באטאליאן לעגיאנערען. איינער ווערט שוואך, שטעלט זיך אפ, פאלט אויפ׳ן וועג. קיינער פרובט איהם נישט צו ראטעווען. מען מען איילט זיך צו קומען אין א בעשטימטער צייט צו דער וואסער שטעלע, וואו מען קאן זיך פערזארגען מיט וואסער. אפצושטעלען זיך, כדי צו ראטעווען דעם געפאלענעם, מיינט צו פערלירען צייט. נישט איינער און נישט א פאר קאנען דאן אוועקפאלען, נאר עטליכע הונדערט. ווייסט מען, אז דער איבערגעבליבענער אויפ׳ן וועג וועט שטארבען, וועט זיכער אויפגעפרעסען ווערען פון שאקאלען — אבער וואס זאל מען טון? מען מוז זיך ראטעווען, מען מוז ראטעווען דעם גאנצען באטאליאן.

אט פארוואס דער „פרעמדענלעגיאן" ווערט ביי אלעמען בעצייכענט ווי דער גיהנום אויף דער ערד. און אט פארוואס די לעגיאנערען ווערען בעטראכט ביי אלע, וואס זענען אביסעל בעקאנט מיט די צושטאנדען, וואס הערשען דארט, פאר אמת׳ע קנעכט, פאר די איצטיגע „ווייסע שקלאפען" פון דער וועלט.

ווער געהט אין דעם פרעמדענלעגיאן?

מעהרסטענס מענשען, וואס האבען שוין נישט וואס צו פערלירען. אלערליי אומגליקליכע, פארשטויסענע, פערצווייפעלטע. אמאל איז עס אנ׳ענטוישטע ליבע. אמאל עפעס א פערברעכען, וואס וועט ברענגען נאך זיך א שווערע שטראף. אמאל איז עס דער בעשלוס צו בעגעהן זעלבסטמארד. צו א שנעלען סוף האט מען נישט קיין מוט. קלייבט מען אויס דעם „פרעמדענלעגיאן", ווי אן אופן פון געצוואונגענעם, אויסגעצויגענעם זעלבסטמארד.

עס פאסירט אויך, אז די שלעכטע עקאנאמישע צושטאנדען אין לאנד טרייבען א סך יונגעלייט צו זוכען ברויט און א נאכטלעגער אין אפריקא — אין דער אוניפארם פון א פראנצויזישען לעגיאנער. אזוי האט די ארבייטסלאזיגקייט און בכלל די שווערע עקאנאמישע לאגע אין דייטשלאנד און עסטרייך נאך דער מלחמה געטריבען טויזענדער און צעהנדליגער טויזענדער דייטשען און עסטרייכער אנצושליסען זיך אן דעם לעגיאן. די פראנצויזען זענען דערביי געווען גאנץ „גרויס-מוטיג" צו זייערע נעכטיגע שונאים. זיי האבען גענומען די דייטשע בחורים מיט „אפענע ארימס".

א סך ווערען צוגעצויגען צום לעגיאן דורך די אויסזיכטען „א לעב צו טון", מיטצומאכען א שטיקעל אוואנטורע. די פאנטאזיע מאלט ווייטע רייזעס. פרעמדע הימלען, פרייהייט פון די קייטען פון ציוויליזאציע, פרייען און ווילדען פרימיטיווען צושטאנד.

די פראנצויזישע רעגירונג בעמיהט זיך אליין אנצוצינדען די פאנטאזיע פון די יונגעלייט אין אלע לענדער מיט צוזאגען אויף פערשידענע „שטארקע" איבערלעבונגען. מען פערשפרייט „ליטעראטור", מען זאגט צו גליקען, מען מאלט אויס צוציהענדיגע בילדער. דערביי פעהלען אויך נישט קיין פרויען — אויפ׳ן צכטען פראנצויזישען שטייגער.

אין איינער פון די פראפאגאנדע-בראשורען פון דעם פרעמדענלעגיאן געפינט זיך אזא מין פאדערבלאט:

אויף א געלען הינטערגרונד, ארומגעריגעלט מיט פרעכטיגע זאפטיגע פלאנצען, שטעהט א לעגיאנער אין א שעהנער, נעטער אוניפארם און בויגט זיך צו א שעהן בעדואינער מיידעל. דערביי אנ׳אונטערשריפט: „ענדליך זעהנ׳צר, אז דאס וואס מען האט דערצעהלט וועגען דעם אינטערעסאנטען, פערגעניגענפולען לעבען אין דעם פראנצויזישען פרעמדענלעגיאן, איז אמת. די אפריקאנער הייסע זאמדען האבען פרעכטיגע, גרינע שאטענדיגע גארטענס, אין די גארטענס זענען דא שעהנע, וואוילע מיידלען".

די געהאלטען וואס מען קריגט אין דעם לעגיאן, זענען קלענער, ווי אין וועלכער עס איז ארמעע, דאס לעבען — דאס שווערסטע. די דיסציפלין — די שטרענגסטע. און דאך פעהלען נישט קיין קאנדידאטען. עס איז א פאקט, אז די פראנצויזישע אפיצירען מוזען צוריקשיקען מעהר ווי-פיל זיי קאנען אריינגעהמען. עס איז קלאר, אז דאס לעבען אין דער היים מוז שוין זיין זעהר ביטער, אז מען וויל געהן אין אזא גיהנום.

דער לעגיאן ווערט באלד 100 יאהר אלט. ער איז ענטשטאנען אין א צייט ווען מענשליכע פיהרונגען זענען געווען א סך ערגער, גרויזאמער, ווי זיי זענען איצט. די וועלט ארום האט זיך שטארק געענדערט. דער לעגיאן איז אבער פערבליבען פונקט אזוי ווילד און אונמענשליך, ווי ער איז געווען ביים אנהויב.

עס וואלט בדאי געווען, אז די איצטיגע פראנצויזישע רעגירונג, וואס האלט זיך פאר זעהר קולטורעל און פארטגעשריטען, זאל א טראכט טון וועגען אט דער ארמעע פון ווייסע שקלאפען, וואס זי האלט אן אין אפריקא. צום הונדערט-יאהריגען יובילייא וואלט פראנקרייך נישט נאר געדארפט פראוועז באנקעטען, האלטען רעדעס און פערטיילען מעדאלען, נאר דעם גאנצען פרעמדענלעגיאן אפשאפען. ער איז א שאנד פאר דער מענשהייט, א מיאוס׳ער פלעק פאר פראנקרייך, וואס האלט זיך פאר אזא ציוויליזירט לאנד.

ל. סאלאוו

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנק
רענטגען און ליכטהיילאינפט
נעהמט אן פון 4—7 אין אוונט

Dr. Józef Kon
ספעצ.פוקינדער-קראנקה.
נעהמט אן פון 3—5 נ"מ
5 פיעטריקאווער 5
טעל. 108-12.

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאלגענדע טעג!
אויסטערלישעליגענס
פון נינא פיעטראווגא
אין די הויפטראלען:
Brygida Helm, Warwick Ward, Frank Lederer
נעכסטער פראגראם:
EMIL JANINNGS אין בילד „גאס פון זינד"
פערשטארקטער ארקעסטער. דער זאל איז גוט בעהייצט.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

צוויי צימערען מיט א בעזונדערן איינגאנג
מעגליך גלייך פון די טרעפען) אלס סוב-לאקאטאר ווערט זאפארט געזוכט. אפערטען אונטער "D".

ס׳געציג נאכ׳ן שאטען

(סענסאציאנעלער ראמאן) (24

— ער פלעגט אפט אזוי בעפעהלען. — האט געענטפערט דער קאמערדינער מאליניאק — פאר פינף יאהר דינען ביי איהם קאן איך אלע זייגע געוואוינהייטען, און זיין אופן פון ארבייטען. ווי־נאר ער האט מיר געזאגט דאס ערשטע ווארט, האב איך פערשטאנען, אז ער האט א גרויסע און וויכטיגע ארבייט: ס׳איז איינע פון זיינע וויכטיגע נעכט. אזוי פלעגט שטענדיג ביי איהם זיין, ווען אין קאפ ביי איהם פלעגט רייף ווערען עפעס א נייער געדאנק, אדער א נייער פלאן. ער פלעגט זיך נישט בערוהיגען, ביז ער פלעגט דורכפיהרען זיינע עקספערימענטען צו א סוף... און דערנאך פלעגט ער אלץ אפליגען אין א זייט און אפשלאפען א גאנצען מעת־לעת אהן איבעררייס.

— לויט אייער מיינונג האט ער געארבייט איבער א נייער ערפינדונג?

— אי יא, אי ניין, הער! איך ווייס אליין נישט!

— איהר האט ביינאכט נישט געהערט קיין שום פערדעכטיגעס?

— ניין, הער!

— א קלאפ ערגעץ צו א רעוואלווער־שאס, א סקהאפען פון א געעפענטען פענסטער, יכרומה?

— ניין, הער! איך האב אפילו נישט געהערט, ווי ער האט גענומען דעם אויטא און איז אוועקגעפאהרען. איך חיים, אז ער איז אוועקגעפאהרען נאר דערפאר, ווייל נעכטען איז זיין אויטא געשטאנען אין גאראזש, און היינט איז ער דארט נישטא.

האבקעוויטש האט א שאקעל געטאן מיט׳ן קאפ.

— איצט — מכוח דער טיר, וואס ווייסט איהר וועגען דעם?

— איך ווייס נאר דאס, אז נאכדעם עלף א זייגער אין אוונט זאלט איך זיך צו איהר נישט צוגעריהרט פאר קיין שום געלד אין דער וועלט.

— אהא, פארוואס עפעס?

— דער הער וואלדמאן האט אונז אלעמען מתרה געווען.... ער האט אונז געווארענט, אז מ׳וועט אונז אלע אויסטראגען אויפ׳ן גוטען ארט, ווען מיר וועלען זיך צוריהרען צו דער טיר, בעת ער וועט זיך פערשליסען אין לאבאראטאריום.

— פערנאטירט עס, שימאנסקי! און דאס פענסטער?

— מיט׳ן פענסטער איז דאס זעלבע, הער.

— איך דאנק אייך. אייערע ווערטער האבען פאר אונז א גרויסע בעדייטונג, הער מאליניאק. איהר האט זעהר קלאר און דייטליך געענטפערט אויף אלע פראגען. האלט איהר עפעס שטארק פון אייער באלעבאס?

— אין גאנץ ווארשא איז נישטא קיין בעסערער מענש פון איהם הער!

— אויסגעצייכענט. ס׳קאן זיין מיר׳ן נאך אייך בעדארפען. דערווייל קאנט איהר געהן. — האט איהם האבקעוויטש אפגעלאזט, און זיך געווענדעט צום געהיימ־אגענט כורי: — האט איהר געפונען עפעס אפדרוקען פון פינגער, כורי?

— ניין! — האט אומצופרידען געענטפערט דער געהיימ־אגענט — דא זענען דא מיליאנען אפדרוקען, נאר קיין נוצען ברענגען זיי נישט. דאס־ניעל וואלדמאן ארבייט אודאי אין גומענע הענד־שקעס.

— מארגע, — האט זיך האבקעוויטש פער־ארגט אפגערופען — זעהט נאר! אויפ׳ן טויטענס הענט זענען אויך אנגעטאן גומענע הענדשקעס.

אלע האבען זיך פער׳חידוש׳ט פערוואמעלט ארום דעם טויטען קערפער, בעמיהענדיג זיך צו לעזען די מאדנע רעטעניש.

— וואס זאגט איהר עפעס דערצו, שימאנסקי? — האט האבקעוויטש פערארגט א פרעג געטון.

— כ׳האב קיינמאל אין לעבען נישט געזעהן עפעס אזינס, — האט שימאנסקי געענטפערט — פון איין זייט איז, דאכט זיך, אלץ פראסט און פשוט, און פון דער צווייטער זייט — לחלוטין אונפערשטענדליך. דער טייוועל ווייסט איהם, וואס דאס איז....

האבקעוויטשעס בליק האט זיך אפגעשטעלט אויף א מעטאלענעם הענטעל, וואס איז געווען אריינגעמאכט אין דער וואנד אויף א הויך פון פיר כום פון דער פאנק.

— גיט א קוק, וואס איז דאס? — האט ער נייגעריג א פרעג געטון — אז דארט אויף דער וואנד קוקט.

כורי האט געוואלט ארויף אויף דער באנק און אנגעהמען פארן הענטעל, אבער דער עלטערער אינספעקטאר האט איהם שנעל אפגעשטעלט.

— איינע פון זיינע טייוואלאנישע צאצקעס, זיט א רוף — ניין, ניין! רירט נישט, אפשר איז עס דעם לאקעי....

א פאליציאנט האט ווידער אריינגעבראכט מאליניאקן אין לאבאראטאריום, און האבקעוויטש האט א פרעג געטון:

— וואס איז עס פאר א שפילעכעל דאס אויבען אויף דער וואנד?

מאליניאק האט מיט פערוואונדערונג א קוק געטון אויפ׳ן מעטאלענעם הענטעל.

— איך ווייס נישט.... אפשר א וואנד־שראנק

— פריהער האט איהר עס נישט בעמערקט?

— ניין, איך האב עס פאקטיש נישט געזעהן, ס׳איז באמת וואונדערליך... אלע טאג בין איך דא אין דעם צימער, און כ׳בין תמיד געווען איבערצייגט, אז דא איז א גלייכע שטיינערנע וואנד.

האבקעוויטש האט זיך אליין ארויפגעהויבען אויפן בענקעל און מיט גרויס פארזיכטיגקייט געעפענט דאס טירעל.

צו זיין גרויס צופרידענהייט האט קיין שום בייז נישט פאסירט.

ער האט דאס טירעל געעפענט ברייטער, און דעם שראנק איז גארנישט געווען.

עס זענען בלויז אונטער געלע שטיקלעך עלעקטרישע דראטען.

— דא.... נאך א רעטעניש.

האבקעוויטש האט צוזמעלטער געקוקט אויף דער פארלאגע.

דער ענין איז געווען אזוי פערפלאנטערט, אזוי סודות׳פול, אז דער מוח האט זיך איהם אפגע־זאגט קאנסעקווענט צו ריבען.

(פאָרזעצונג קומט).

אז מען געהט אונטער'ן מעסער

אפעראציעס אמאל און היינט

געווען אמאל א צייט — און דאס איז גאר־נישט אזוי לאנג צוריק — ווען מענשען פלעגען אויפציטערען, ווען א דאקטאר האט זיי געזאגט, אז זיי דארפען געהן אין א שפיטאל, און א טויט־שרעק פלעגט זיי באפאלען, ווען זיי האבען דערהערט, אז זיי וועלען דארפען דורכמאכען אן אפעראציע. און מען האט יענע מענשען, בנאמנות, נישט געדארפט צו פערדענקען. ווארום די שפיטאלען אין יענער צייט זענען ווירקליך געווען נעסטען פון גאנגרענע און אלע מעגליכע פורעניות. און געהן אויף אן אפעראציע האט דאמאלט געמיינט כמעט דאס זעלבע ווי געהן צום טויט.

דערצעהלט, למשל, א בעריהמטער אמעריקאנער כירורג, אז בעת ער האט נאר וואס געהאט פערענדיגט אלס דאקטאר און איז געווען אין א שפיטאל, און עס פלעגט זיך מאכען, אז איינער פון די פאציענטען האט געדארפט אפערירט ווערען, דעמאלט פלעגען די סטודענטען זיך וועטען, אז דער פאציענט וועט פון דער אפעראציע קיין לעבעדיגער נישט ארויסגעהן. און אין די מערסטע פאלען פלעגט דאס טאקע באשטעטיגט ווערען. ווארום פון יעדע זיבען מענשען, וואס האבען צו יענער צייט געדארפט דורכמאכען א געוויסען סארט אפעראציע, פלעגען שטארבען זעקס.

דאס איז געווען אזוי נישט לאנג צוריק — אין די אכציגער יאהרען פון לעצטען יאהרהונדערט. אבער אין צעהן יאהר ארום, נעמליך, אין יאהר 1896, האט זיך דער צושטאנד שוין געהאט א היבש ביסעל פערבעסערט און דעמאלט זענען שוין פון יעדע צוואנציג אפעראציעס געשטארבען בלויז איינער. און אנהויב פון היינטיגען יאהרהונדערט האט די כירורגיע שוין געהאט געמאכט אזא שריט פאראויס, אז אין דורכשניט איז שוין נישט געשטארבען מעהר ווי איינער פון פופציג. אין די לעצטע פינף־און־צוואנציג יאהר צוריק האט שוין די מאדערנע כירורגיע געמאכט אזא געוואלדיגען ריזיגען שריט פאראויס, אז היינט צו טאג שטארבט שוין נישט מעהר ווי איינער פון צוויי הונדערט נאך אן אפעראציע.

פאר אונז, פראסטע מענשען, זעהט אויס דער געוואלדיגער פארטשריט פון דער מאדערנער כירורגיע, ווי עפעס א וואונדער. אויב אמאליגע צייטען פלעגען אזוי פיל מענשען שטארבען פון אפעראציעס, איז דאס איינפאך געשעהן דערפאר, וואס די כירורגען פון יענער צייט האבען נישט אנגעהויבען צו וויסען, אז ביים מאכען די אפעראציע דארף מען זיך דער עיקר היטען, אז דער פאציענט זאל זיך נישט אנשטעקען מיט פערשידענערליי געפעהרליכע באצילען און מיקראבען, מיט וועלכע די לופט איז אזוי פול. פשוט דערפאר, ווייל זיי האבען אפילו קיין אהנונג נישט געהאט וועגען דער עקזיסטענץ פון די האזיגע קליינע ברואים'לעך, וואס מיט'ן נאקעטען אויג קאן מען זיי נישט זעהן.

ענטדעקט די האזיגע ברואים'לעך האט דער גרויסער פראנצויז פאסטער. און טאקע א דאנק זיין ענטדעקונג זענען שפעטער געפונען געווארען רפואות צו פערשידענע געפעהרליכע קראנקהייטען און איהם האט מען נאכמעהר צו פערדאנקען, וואס מען קאן היינט־צו־טאג אויסמיידען א סך פון די האזיגע קראנקהייטען.

אבער אפילו שוין נאכדעם ווי פאסטער האט ענטדעקט די געהיימע ברואים'לעך, וואס פערורזאכען אזוי פיל קראנקהייטען, האט מען נאך אלץ נישט געוואוסט, אז זיי האבען אויך א שייכות צו דער גרויסער צאהל טויטען־פאלען ביי אפעראציעס. דער ערשטער וואס האט אויסגעפינען איז געווען דער ענגלישער כירורג, ד"ר ליסטער.

איידער מען האט געוואוסט וועגען די קליינע געהיימע ברואים'לעך, פלעגען די דאקטוירים מאכען אפעראציעס מיט די נאקעטע הענד. און פאר דער אפעראציע פלעגען זיך די כירורגען וואשען די הענד איידער מען געהט עסען. דאס זעלביגע פלעגט זיין מיט די אינסטרומענטען. אויך די אינסטרומענטען פלעגט מען וואשען און רייניגען נאך אן אפעראציע בלויז ווי מען וואשט געפעל־מעסער נאך א מאהלצייט. אז די אינסטרומענטען זענען פול מיט באצילען און מיקראבען, וועגען דעם האבען דעמאלט די כירורגען נישט אנגעהויבען צו וויסען, און ממילא האבען זיי אויך נישט אנגעהויבען צו וויסען, אז ביים אפערירען דעם פאציענט און ביים פערבינדען זיינע וואונדען שטאפען זיי איהם אן מיט פערשידענע געפעהרליכע ווערימלעך. און אזוי ווי דעם פאציענטס קערפער איז שוין סיי־ווי געווען אפגעשוואכט, איז דעריבער גאר קיין וואונדער נישט, וואס דער גרויסער רוב פון די אפערירטע פלעגען זיך שנעל אריבערפעקלען אויף יענער וועלט.

אין יענע צייטען פלעגען די כירורגען נאך יעדער אפעראציע ווארטען, אז ביים פאציענט זאל זיך בעוויזען מאטעריע, וואס זיי פלעגען רופען די „געבענשטע מאטעריע". אט די „געבענשטע מאטעריע" פלעגט אנגענומען ווערען פאר א גוטען סימן, אז די אפעראציע איז געלונגען. ווען ד"ר ליסטער האט גענומען אנווענדען די באצילען און באקטעריען־טעאריע אויך אין פערבינדונג מיט אפעראציעס, האט ער מעהר נישט געווארט אויף דער „געבענשטער מאטעריע", נאר פערקעהרט, געהיט זיך פאר איהר ווי פאר פייער. ווייל מאטעריע בעווייזט, אז אין דער וואונד זענען פערהאן באקטעריען און אז די באקטעריען זענען דאס אזוי שעדליך פאר דעם פאציענט. ער האט דעריבער געמאכט פאר זיין אויפגאבע צו „טויטען" די האזיגע באקטעריען, איידער ער האט זיך גענומען אפערירען א קראנקען. און אלע כירורגען פון דער גאנצער וועלט האבען איהם נאכגעטון. די באקטעריען פלעגט מען „טויטען" מיט פערשידענע אנטיסעפטישע מיטלען.

ליסטער איז אלזא געווען דער ערשטער אנצווענדען די באקטעריע־טעאריע אין פערבינדונג מיט כירורגיע. באלד איז אבער געקומען א צווייטער ענגלענדער מיט'ן נאמען לאוסאן טעיט, וועלכער איז געגאנגען א שריט ווייטער ווי ליסטער.

„ליסטער מיינט, אז ביי יעדער אפעראציע מוזען זיך בעוויזען די קליינע, שעדליכע ברואים'לעך. נאר וואס רעדן? מען דארף זיי אויסקעהר'ענען. אין דער אמת'ען אבער, איז די אויפגאבע פון דעם כירורג צו זעהן, אז ביי אן אפעראציע זאלען זיי זיך גארנישט ווייזען".

ווי אזוי־זשע, אבער, קאן מען זיי אויסמיידען? דורך דעם, וואס מען וועט סטעריליזירען די אינסטרומענטען, די באנדאזשען און אלץ, וואס קומט אין בעריהרונג מיט דעם פאציענט.

נאך אנדערע זאכען האבען צוגעהאלפען דערצו, אז די כירורגיע זאל מאכען אזא געוואלדיגען שפרונג פאראויס און, אז די מאדערנע כירורגיע זאל קאנען בעוויזען אזעלכע וואונדער ווי זי טוט דאס היינט־צו־טאג.

א. ד. ש־ן.

די מעכאנישע
שלאסעריי און שוויסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין־רעפאראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען־טיילען מיט גאראנטיע און
:—: געגען ביליגען פרייז :—:
J. REDER, Łódź
11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)
פריוואט־וואוינונג: גדאנסקא 20.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען. מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 2-8 נ.מ. און פון 9-5 אוו.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
Od wtorku, dnia 21/1 1930 r.
do poniedziałku, dnia 27/1 1930 r.
Dla dorosłych:
ŻYWY TRUP
Dramat według rozgłośnego dzieła Lwa Tołstoja. W rol. główn: **W. Pudowkin, Marja Jacobini, Natasza Wacznadze**
Dla młodzieży:
Co widziała ekspedycja naukowa, gdy po raz pierwszy w roku 1928 przekroczyła granice kraju Amanullaha? To nam zilustruje film p. t.
SERCE AZJI (AFGANISTAN)

D. med.
J. Sadokierski
סטאמאטאלאג
ספעציאל־ארצט פאר מויל־ און קיפער־כירורגיע
צאהן־פלייש־קראנקהייטען
רענטגען־דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3–7.
פיעטרקאווער 164, טעל. 27-83

נאר נישט טראכטען...

טענות פון מיין פרוי, איבערגעגעבן **** פון ****** ב. קאוונער**

איך בין געזעסען און געטראכט, ווייל טראכטען איז מיין פרנסה, מיין שטיקעל ברויט.

איך מוז טראכטען אפילו ווען איך קען נישט, אפילו ווען איך וויל נישט, ווען איך האב נישט איבער וואס צו טראכטען.

ווען איך האב נישט קיין טעמא, שרייב איך נישט.

און אז איך שרייב נישט, קריג איך נישט קיין געהאלט.

און אז איך קריג נישט קיין געהאלט, איז נישטא וואס צו עסען, איז נישטא קיין קליידער, קיין שיך, קיין דירה־געלד; איז נישטא אויף טעאטער־קאנצערטען און אנדערע שמאכטעס.

און כדי צו האבען אויף די אלע זאכען, מוז איך טראכטען.

יעדען טאג און יעדער שעה פון טאג און יעדער מינוט פון דער שעה, טראכט איך.

אט אזוי טו איך, און אט אזוי טוען אלע מיינע קאלעגען, שרייבער, פאעטען.

הכלל. זיץ איך מיר אזוי א און איך טראכט און אין קאפ שפינט זיך ביי מיר א זומערדיג בילד פון די בערג.

איך הויב אן:

„זשומעט א זומערדיג ווינטעל אונטער מיין פענסטער און אנ'אנדער ווינטעל, א קלענערס, א יונגערס, העלפט איהם זשומען."

לעז איך איבער די פאר שורות און עס געפעלט מיר נישט. ס'איז גלאט וועטער!

הויב איך אן אביסעל אנדערש:

„שפרייזט א זומער־ווינטעל איבער צייטיגע זאנגען און זינגט א ליפטיגען נגון".

געפעלט מיר ווידער נישט דער אנהויב; נעם איך טראכטען וועגען אנ'אנהויב.

איך זיץ און קנייטש דעם שטערען און דער קאפ פליהט אין פרעמדע וועלטען, אין אומבעקאנטע מקומות.

פלוצלונג דערפיהל איך מיין ווייבעל'ס ווארימע הענד אויף מיינע אקסלען:

„קאוונער, ברודער, וואס ווייניגער דו וועסט טראכטען, אלץ געזונטער וועט זיין פאר דיר. דו זאלסט זיך נישט איינרעדען, זאגט זי, אז פון טראכטען מאכט מען א לעבען! ס'איז נישט אמת! זינט איך קען דיך, זינט מיר האבען זיך פערליבט און ביז'ן היינטיגען טאג האסטו נאך אויף קיין איין מינוט נישט אויפגעהערט צו טראכטען און וואס האסטו פון אלע דיינע טראכטענישען? וואספער אויף קאשע! געלד, פערמעגענס, האבען געמאכט דוקא די, וואס טראכטען נישט, וואס ווילען נישט טראכטען, וואס האבען נישט מיט וואס צו טראכטען...

די גרויסע טראכטערס. די קעפ־מענשען, די וועלט־חכמים זענען אויף גרויסע צרות.

זיי ליגען אין דר'ערד און זייערע פרויען מיט זייערע קינדער ליגען אויך אין דר'ערד.

וואס ווייניגער דו וועסט טראכטען, אלץ לענגער וועסטו לעבען; אלץ שענער וועסטו אויסזעהען; אלץ מעהר געלד וועסטו מאכען.

היינטיגע וואך איז געווארען פונקט 30 יאהר ווי דו האסט גענומען די פעדער אין האנד און גענומען טראכטען און שרייבען.

אין די 30 יאהר האסטו אנגעשריבען אריבער 9 טויזענד זאכען, לידער, מעשיות, שטיפערייען, פעליעטאנען, קאמישע בריוועלעך — און פרעג: וואס ווער, ווערמען! פון אלע דיינע טראכטענישען האסטו אפילו נישט קיין 5 הונדערט דאלער אפגעשפארט.

נישט קיין געלד, נישט קיין שעהנע קליידער, נישט קיין ציהרונג, נישט קיין הייזער — גאר נישט!

האט זיך געלוינט אנשרייבען 6 טויזענד זאכען און בלייבען אנ'ארימאן?

און דאס וואס דו זאגט, אז דו האסט א שעהנעם נאמען, אז דו ביזט שטארק בעקאנט, שטארק פאפולער, איז נישט ווערט קיין אויסגעבלאזען איי. פרוב, בלויז אויף שפאס, אוועקטראגען דיין גרויסען נאמען ערגעץ אין א לאמבארד מען זאל דיר בארגען אויף איהם 50 זל., וועסטו זעהן סארא ווערט ער האט.

אפילו א גראשען וועט מען דיר נישט בארגען.

און אט האב איך, זאגט זי. היינטיגע וואך געלייענט אין די יודישע און פוילישע צייטונגען, אז א געוויסער יודישער קינא־מאגנאט האט געפייערט זיין 25־יעהריגען יובילעאום. זייט ער איז אריין אין דעם פאך, האט ער ביי זיין באנקעט געהאלטען א דרשה, וואס איז איבערגעדרוקט געווארען אין אלע צייטונגען פון דער וועלט. אפשר אין דריי הונדערט שפראכען.

און אט וואס ער געזאגט אין דער דרשה, דער קינא־מאגנאט:

„איך האב מיט 25 יאהר צוריק אריינגעלייגט אין מיין געשעפט 2 טויזענד דאלער. די 2 טויזענד דאלער זענען געווען נישט מיינע, נאר געבארגטע. און איצט. מיט 25 יאהר שפעטער, איז מיין פערמעגען נישט ווייניגער ווי 40 מיליאן: יא, 40 מיליאן און 11 הונדערט טעאטערס איבער גאנץ אמעריקא און איראפא; איצטער געה איך אויסגעבען 9 מיליאן דאלער אויף קינדער־ערציהונג דורך ספעציעלע מאשינען. איך וועל באלד ארויסקומען פאר דער וועלט מיט מיין גרויסען פלאן. און אויב 9 מיליאן וועט זיין ווייניג, וועל איך געבען נאך."

אט א דאס, מיין טייערער מאן, איז, אין קורצען, געווען זיין גאנצע רעדע.

און דו שרייבסט שוין און טראכטסט שוין דרייסיג יאהר, האסט שוין אפגעדרוקט 9 טויזענד זאכען און האסט נישט אפילו קיין 5 הונדערט דאלער אין באנק.

טא פרעג איך דיך: לוינט זיך צו טראכטען? לוינט זיך ווערען אלט און גרוי פאר דער צייט?

און פערגעס נישט, אז ווען דו וועסט אלט און גרוי פאר דער צייט, וועל איך שוין אויך אלט און גרוי מיט אינאיינעם...

און דאס אלץ קומט ארויס פון דיין טראכטען אזוי פיל.

יענער קינא־מאגנאט האט די גאנצע 25 יאהר אליין גאר־נישט געטראכט. ער האט געהאט פרעמדע מענשען, ארימע ארבייטער, פשוט'ע אנגעשטעלטע, וואס האבען שוין פאר איהם געטראכט און געזארגט.

ער האט אויסגענוצט פרעמדען מארך, פרעמדע געהירען, פרעמדע קעפ: זיין אייגענעם קאפ האט ער געשוינט: ער האט נישט געוואלט, אז זיינע האר זאלען איהם גרוי ווערען: זאלען פרעמדע קעפ, ארבייטער קעפ, גרוי ווערען..

איך האב אויסגעהערט מיין קלוגע ווייבעל און איהר געענטפערט:

„טייערע! אויב מען וויל האסטו רעכט; און אויב מען וויל נישט, האסטו נישט רעכט... ערשטענס, איז נישט גוט, ווען מען מאכט מיליאנען פון פרעמדען שווייס און בלוט; פון פרעמדע הארעוואניע; זיס און געשמאק איז דער ביסען ברויט, און דאס קלייד, וואס מען פערדינט אליין מיט אייגענע הענד.

און צווייטענס, קאן א שרייבער, ווי איך, נישט אנשטעלען פרעמדע ארבייטער זיי זאלען פאר מיר טראכטען און שרייבען. מיין פרנסה איז אזא, וואס איך מוז אלץ אליין טון: אליין אויסטראכטען די טעמא און אליין אנשרייבען.

פונקט ווי איך מוז אליין עסען און שלאפען און זיך אליין יעדען אין דער פריה וואשען, אט אזוי מוז איך אליין טראכטען און אליין שרייבען.

מיין ארבייט קען פון פרעמדע מענשען נישט געמאכט ווערען.

מיין ווייבעל האט א טיפען זיפץ געטון:

איז טאקע ביטער!

א ודאי! האב איך איהר ארויסגעהאלפען — נאך ווי ביטער!

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

26 זונטאג	יאנואר
כו טבת תר"צ	זון-אויפגאנג 7.30
	זון-אונטערגאנג 4 |46

לאדז דארף בעקומען רעגירונגס-בעשטעלונגען

אינדוסטריעלער בירערמאן ביי'ם פרעמיער בארטעל

(2) דער פארזיצער פון היגען עקספארטערן פערבאנד, ד"ר בירערמאן, און ה' לאורעשעוויטש זענען אויפגענומען געווארען אויף אן אודיענץ ביים פרעמיער בארטעל.

בעת דער קאנפערענץ זענען ארומגערעדט געווארען א ריהה ענינים אין צוזאמענהאנג מיט דער איצטיגער ווירטשאפטליכער סיטואציע אין לאנד.

נעכטען איז ה' בירערמאן צוריקגעקומען קיין לאדז און האט אין א געשפרעך מיט א זשורנאליסט דערצעהלט:

„אין אנהויב פון מיין געשפרעך האב איך אונטערגעשטראכען אז לאדז נויטיגט זיך אין הילף קודם כל פארן קאנסומענט און נישט פאר דער אינדוסטרי. די פאבריקאנטען זענען נישט אזוי פיל פעראינטערעסירט אין פראדוצירען סחורות ווי די פראדוצירטע סחורות צו פערקויפען.

פרעזעס בירערמאן האט ערקלערט פאר'ן פרעמיער, אז ס'וואלט זעהר געוואונשען זיין, אז לאדז זאל בעקומען בעשטעלונגען פון דער רעגירונג און אז די בעשטעלונגען זאלען געמאכט ווערען וואס פריהער; ווייטער — אז די בעשטעלונגען זאלען נישט בעהאנדעלט ווערען אינדיווידועל, נאר זאלען געגעבען ווערען דורכ'ן אינדוסטריעלער פערבאנד, וועלכער זאל רעגולירען די בעשטעלונגען און פונאנדערטיילען זיי צווישען די איינצעלנע פאבריקאנטען.

נאכדעם איז בעריהרט געווארען די צאל-פראגע. ד"ר בירערמאן האט געבעטען, אז ס'זאל רעווידירט ווערען דער צאל-טאריף, בפרט די פאזיציעס, וואס זענען נוגע דעם אימפארט פון רויה-מאטעריאלען. נאכדעם זענען ארומגערעדט געווארען פערשיעדענע פראגען (וועגען בוימוואל-קארטעל, קרעדיט א.אז.וו.)

מעמאריאלען פון מאגיסטראט וועגען ארבייטסלאזיקייט

(—) אין אויספיהרונג פון בעשלוס פון שטאטראט האט דער מאגיסטראט ארויסגעשיקט צום ארבייטס-אינספעקטאר מעמאריאלען וועגען פערברייטערען די אונטערשטיצונגס-אקציע פון ארבייטסלאזען פאנד און פון דער מלוכה-הילף פאר ארבייטסלאזע אינ'ם ווינטער סעזאן 1929-30.

אינ'ם ערשטען מעמאריאל ווערט אנגעוויזען, אז דאס געזעץ וועגען פערזיכערען פון ארבייטס-לאזיגקייט נעהמט נישט ארום די ארבייטער וואס זענען יונגער פון אכצעהן יאהר און די וואס ארבייטען אין אונטערנעהמונגען, וואס בעשעפטיגען ווייניגער ווי פינף ארבייטער. לויט'ן ארטיקעל 13 פונ'ם דאזיגען געזעץ בעקומען די ארבייטסלאזע אונטערשטיצונג בלויז 13 וואכען, וואס ס'קען פערלענגערט ווערען ביז 17 וואכען. אזוי ווי די יוגענטליכע ארבייטער פון 16—18 יאהר זענען נאך נישט פארבעררייטעט צום לעבענס-קאמף דארפען זיי קודם כל געשטיצט ווערען מצד דער מאכט.

אזוי ווי ביי אונז וואו די קאפיטאלען זענען נאך נישט שטארק קאנצענטרירט, עקזיסטירען נאך זעהר פיל קליינע אונטערנעהמונגען, וואס בעשעפטיגען א בערינגערע צאהל ארבייטער. אין די 13 אדער 17 וואכען אונטערשטיצונגען ביי דער וואקסענדער ארבייטסלאזיגקייט זענען א קורצער טערמין אז מ'זאל קענען געפינען ארבייט ווענדעט זיך דער לאדזער מאגיסטראט מיט א פארשלאג, אז דאס ארבייטס-מיניסטעריום זאל פערשפרייטען די ווירקונג פון געזעץ אויף ארבייטסלאזע וועלכע זענען יונגער פון אכצעהן יאהר, אויף אלע ארבייטס-ווארשטאטען און אויך א לאנג, ביז די ארבייטער וועלען בעקומען בעשעפטיגונג. און אויב ס'וועט וואקסען דער יקרות זאלען די אונטערשטיצונגען געהעכערט ווערען. אינ'ם צווייטען מעמאריאל פון מאגיסטראט ווערט אנגעוויזען אז אנהויב דעצעמבער האט די צאהל ארבייטסלאזע אין לאדז בעטראפען 16.650 מאן, פון וועלכע אונטערשטיצונגען פון ארבייטסלאזען פאנד האבען בעקומען בלויז א העלפט. דערווייל שטעלט זיך ארויס אז אין יאנואר איז די צאהל ארבייטסלאזע געשטיגען אויף 35.513 פערזאן, פון זיי זענען געווען בערעכטיגט אויף שטיצע קוים 16,817 מאן. אזוי ארום קענען פון דער רעגירונגס-שטיצע גענישען זעהר א קליינער טייל פון די ארבייטסלאזע. דער מאגיסטראט פערלאנגט דעריבער אז אויך די פרייוויליגע זאלען קענען גענישען פון דער רעגירונגס-שטיצע, און אז דער טערמין פון ווערען ארבייטסלאז זאל ארבערגערוקט ווערען פון 15-טען דעצעמבער אויפ'ן 10-טען יאנואר.

(ח) פון דער אלגעמיינער צאהל 1767 ארבייטסלאזע, וואס זענען בערעכטיגט אויף ווינטער-אונטערשטיצונגען פאר דעצעמבער, האט דער שטעדטישער אמט אויסגעצאהלט 1394 פערזאן: 307 פרייוויליגע צו 20 זל. 701 מיט קליינע פאמיליעס צו 30 זל. און 376 מיט גרעסערע פאמיליעס צו 45 זל. צוזאמען איז אויסגעצאהלט געווארען 44 טויזענד 290 זל.

פאר ארבייטער

ווינטער-אונטערשטיצונגען

אין טאלאנען אויף בעהייצונגס-מאטעריאל

(ס) דער לאדזער מאגיסטראט טיילט מיט, אז מאנטאג דעם 27 ה. ח. וועט זיך אנהויבען די אויסצאהלונג פון די ווינטער-אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע פון די מלוכה-פאנדען. ס'וועלען אויך פערטיילט ווערען טאלאנען אויף בעהייצונגס-מאטעריאלען. די טאלאנען וועלען בעקומען די ארבייטסלאזע וואס האבען פאמיליעס און זענען בערעכטיגט אויף די געלד-אונטערשטיצונגען.

פרייוויליגע וועלען קיין בעהייצונגס-מאטעריאלען נישט בעקומען, ארבייטסלאזע מיט קליינע פאמיליעס וועלען בעקומען צו 4 צענטנער און מיט גרעסערע — 6 צענטנער קוילען.

דאס אויסצאהלען די אונטערשטיצונגען און פערטיילונג פון די טאלאנען וועט פארקומען אין לאקאל פון אונטערשטיצונגס-פאנד פיעטרקאווער 212 פון 9 ביז 2 א זייגער בייטאג לויט פאלגענדען סדר:

פון 9 ביז 11 א זייגער — פאר די, וואס זענען פערעגיסטרירט אין דער ערשטער אפטיילונג פון פ. או. פ.

פון 12 ביז 2 א זייגער — פאר די, וואס זענען פערעגיסטרירט אין דער 2-טער אפטיילונג פון פ. או. פ.

מאנטאג — די, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

A. B. C. D. E. F.

דינסטאג – G. H. I. J.

מיטוואך – K. L. Ł.

דאנערשטאג M. N. O.

פרייטאג P. R. S.

שבת T. U, W. .Z Ż.

די קוילען וועלען ארויסגעגעבען אויפ'ן חשבון פון דער שטאט. מיט די טאלאנען קען מען זיך ווענדען אויף אפצונעהמען די קוילען אויף פאלגענדע קוילען-פלעצער: פ שענקעוויטשא, רוג פאבריטשנע, שטעטישע קוילען-פלעצער אויף ווענגלאווא 3.

די ארבייטער מוזען מיטברענגען א פערזענליכען דאקומענט און די לעגיטימאציע פון פ.או.פ.

לאדזער דעלעגאציע קיין דאנציג

(2) נעכטען זענען קיין דאנציג ארויסגעפאהרען די פארשטעהער פונ'ם לאדזער מאגיסטראט, דער שעף פון אונטערנעהמונגס אפטיילונג אינזשיניער בושינאווסקי און דער שעף פון טעכנישער אפטיילונג אינזש. ראפפאלד, כדי אויסצופאָרשען און זיך בעקענען מיט דער פונקציאנירונג פון דער בוי-פאמפע אויף דעם דאנציגער אפגוס כדי צוצופאסען צו דער לאדזער וואסערלייטונג.

שטאטישער פרעלימינאר בודזשעט

לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה פרעזידענט וועט דער פרעלימינאר-בודזשעט פון שטאט ראט אויפ'ן 1930|31 יאהר ארויסגעלעגט ווערען און זאל פון דער שטאטישער הויפט-קאסע פרייהייטס-פלאץ 14, אין הויף, פענסטער נומער 1 אויף 7 טאג פון 27 יאנואר ביז 3 פעברואר כדי אלע שטייער צאהלער זאלען קענען זיך מיט איהם בעקענען און מאכען עווענטועלע בעמערקונגען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

ג. אנטאניעוויטש פאביאניצקא 50; ק. כאנדזשינסקי פיעטרקאווער 64; וו. סאקאלעווסקי זשעיאזד 19; רעמבעלינסקי אנדזשעיא 28; י. זונדעלעוויטש פיעטרקאווער 25; קאספערקעוויטש זגערזשער 64; ס. טראווקאווסקי בזשעזשינער 56.

די שטאטישע גליטשעריי

(מ) נעכטען איז אין שטאטישען פאלקס-פארק אויף דער קאנסטאנטינער פאלעסיע געעפענט געווארען די אומזיסטע שטאטישע גליטשעריי. דער אריינגאנג אויף דער גליטשעריי איז פון דער זייט לעשניטשובקע. דער צופאהר איז מיט'ן טראמוויי נומער 15. אויפ'ן פלאץ געפינט זיך א שאפניא און א טיי הויז.

אויפגעקלערט דאס בלוטיגע געהיימניש אין האטעל „פאלאניא"

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז דאס געהיימניש פון צימער 5'0 אין האטעל „פאלאניא" אינגאנצען אויפגעקלערט געווארען. עס איז אויפ'ן גרונד פון א קאליגראפישער עקספערטיזע און נאך דער מעדיצינישער סעקציע אין פראזעקטאריום אינגאנצען פעסטגעשטעלט געווארען, אז שאפליק איז בעגאנגען זעלבסטמארד. וואס איז שייך זיין חבר, בארטשינסקי, וועלכער האט אויך געוואלט בעגעהן זעלבסטמארד נאר אין דער לעצטער מינוט זיך דערשראקען און איז אנטלאפען, איז ער בשעת'ו בעגאנגען א מיסברויך אין כאינער גמינע, וואו ער איז געווען אנגעשטעלט. די פאליציי האט שוין געוואלט בעפרייען בארטשינסקין פון ארעסט ווייל נישט שולדיגען אין שאפליקס טויט, צוליב דעם איז בארטשינסקי פערהאלטען געווארען און אריינגעזעצט געווארען אין טורמע אויף קאפערניק גאס.

סיסטעמאטישע גנבה

אין דער שאקאלאדען-פירמע „ע. ווערעל" (פיעטרקאווער 65) האט מען פון א געוויסער צייט אן, בעמערקט, אז עס ווערט פון געוועלב פערמאלען שאקאלאד.

אנ'אויספארשונג האט בעוויזען, אז די סיסטעמאטישע גנבה פירט אויס דער אנגעשטעלטער אין דער פירמע 28 יעהריגער פאוועל שימקעוויטש (פיעטרקאווער 26).

די פאליציי האט אדורכגעפיהרט ביי איהם אין וואוינונג א רעוויזיע און געפינען א גרויסען „יאפאס" שאקאלאד און אויך געפעלשטע באהן-קוויטעס.

שימקעוויטש איז ארעסטירט.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון דער בעוואוסטער אמעריקאנער סובראטין, ליבלינג פון לאדזער פובליקום

בעטי קעניג

היינט, זונטאג, דעם 26-טען יאנואר, 9 א זייגער אוונט

לעבעדיג! פרעהליך! געזאנג! טענץ!

פרעמיערע! צום 2. מאל אין לאדז! פרעמיערע!

ליבעלע מזיק

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון מ. קעניג. :—:

פאלגענדע נומערן ווערען געזונגען:

ס'רעדעלע דרייט זיך / עס טיאכקעט / א חלום / מ'דארף קיינמאל קיין נאר ניט זיין / מיר וועלן גוט לעבן / דועטן / קווארטעטן / אנסאמבלן

שבת, דעם 25-טען, ווערט נישט געשפילט.

מאנטאג, דעם 27-טען, 9 אוונט גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50 פרייליכע קאם. אפערעטע מיט שענע קופלעטן און טענץ

דבורה פון בערדיטשעוו

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון י. קאן.

פ'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו. אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

קרבנות פון ארבייטסלאזיגקייט

אויף וואולטשאנסקא 169 אין טויער איז בעגאנגען זעלבסטמארד די 18 יעהריגע אויגעניע מאלעצקא (וואולטשאנסקא 18). די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט זי אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל קיין ראדאגאשטש.

די סבה פון פערצווייפעלטען שריט איז ארבייטסלאזיגקייט און נויט.

(וו) רודאלף קערעס (פשענד'אלניאנא 67), האט א לענגערע צייט געארבייט אין דער פאבריק פון שייבלער און גראהמאן. לעצטענס איז ער רעדוצירט געווארען און ער פלעגט בעקומען שטיצע פון ארבייטסלאזען פאנד. נעכטען, ווען ער איז געקומען אפנעהמען זיין שטיצע האט ער זיך דערוואוסט, אז זיין שטיצע איז שוין אויסגעשעפט, און ער וועט מעהר קיין שטיצע נישט בעקומען. דאס האט אויף איהם אזוי שטארק געווירקט, אז ער האט אויפ'ן ארט בעקומען א הארץ-שלאג און איז אויפ'ן הויף (ראקיטשינער 10) געשטארבען.

ספארט-בעראטונג שטעל

(מ) פרייטאג איז אין דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען דער טעטיגקייט פון דער שטאטישער ספארט בעראטונגס-שטעל. נאך א לענגערען ויכוח איז געקימען צו א הסכם, אז די ספארט-קלובען און ארגאניזאציעס וואס ווילען געניסען פון דער בעראטונגס-שטעל דארף זיך דורך די קרייז-פערבאנדען, אדער דירעקט זיך פערשטענדיגען מיט'ן לייטער פון דער בעראטונגס-שטעלע און פעסטשטעלען די טערמינען ווען זייערע מיטגלידער דארפען אויסגעפארשט ווערען. די לייטונג פון דער בעראטונגס-שטעלע וועט די רעזולטאטען מיטטיילען די פערוואלטונגען פון די בעזונדערע קלובען.

א דינסטמיידעל האט בע'גנב'עט

פרוי שיינע איידליך (ציגעל-גאס 42) האט געמאלדען דער פאליציי, אז איהר דינסט-מעדעל א געוויסע ראזאליא אדאמסקא האט זי בע'גנב'עט און איז נעלם געווארען.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז צו דער אדאמסקא פלעגט קומען עפיס א יונגערמאן, וועלכער פלעגט מיט איהר פערברענגען ביז שפעט אין דער נאכט און נאכדעם פלעגט ער אוועקגעהען שטענדיג אנגעלאדען מיט עפיס פעקלעך. עס איז דעריבער קלאר, אז די אדאמסקא האט בעגנב'עט איהרע ברויט-געבער צוזאמען מיט דעם יונגענמאן. פאליציי פירט אנ'אויספארשונג.

אקירזשנער-מאשין

אין גוטען צושטאנד ביליג צו פערקויפען. צו ערפאהרען קאנסטאנטינער 20, וו. 64.

ד״ר חיים זשיטלאווסקי אין לאדז

גרויסער אינטערעס צום פארטראג פון בעריהמטען יודישען דענקער וועגען „קריזיס אין ציוניזם“

קבלת פנים

ד״ר חיים זשיטלאווסקי איז געקומען קיין לאדז פון ווארשאו נאכמיטאג. צו איהם אין האטעל זענען געקומען רעד. לאזאר פוקס און י. שולמאן, וועלכע האבען איהם איבערגעגעבען א „ברוך הבא“ אין נאמען פון לאדזער זשורנאליסטען-סינדיקאט און איהם איינגעלאדען צו בעטייליגען זיך אין באנקעט, וועלכען דער סינדיקאט האט זיך געגרייט איינצוארדנען פאר זיין כבוד וועגען. דער חשובער גאסט האט געדאנקט פאר דער איינלאדונג און האט ערקלערט, אז ער וואלט זעהר גערן פערבראכט אין קרייז פון די לאדזער זשורנאליסטען, אבער צום בעדויערען ערלויבט איהם נישט זיין געזונדהייטסצושטאנד צו פערברענגען א נאכט אויף א באנקעט. דער באנקעט האט צוליב דעם געמוזט אפגעהויבען ווערען.

אין זאל

די פארלעזונג פון גרויסען דענקער און שריפטשטעלער האט ארויסגערופען דעם פערשטענדליכען אינטערעס. דער פילהארמאניע-זאל איז געווען איבערפול פון א גרויסען עולם, וועלכער איז געקומען הערען, וואס זאגט ער, ד״ר זשיטלאווסקי, וועגען „קריזיס אין ציוניזם“.

די פארלעזונג איז אויסגעהערט געווארען מיט דעם שפאנענדיגסטען אינטערעס. נאר אין צווייטען טייל, ווען דער רעפערענט האט גענומען פארמולירען זיינע אויספיהרונגען, האבען זיך געהויבען „אומגערוהיגע“ און „פראטעסטאנטען“ וועלכע האבען גענומען שטערען דעם רעפערענט מיט צווישענרופען און אפילו מיט פראטעסטען. מאמענטענווייז איז די שטימונג אין זאל געווען אזוי ווייט אנגעשטרענגט, אז דער פרעזידענט האט האלב אין שפאס, האלב ערנסט, געדראהט, אז ער וועט די פארלעזונג אינגאנצען איבעררייסען.

א גרופע פערוואלטונגס-מיטגלידער פון זשורנאליסטען-סינדיקאט (יודישע סעקציע) און פון דער לאדזער געזעלשאפט „פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט“ רעד. י. אונגער, רעד. לאזאר פוקס, י. שולמאן און י. זעלקאוויטש האבען געבילדעט דאס פרעזידיום אויף דער פארלעזונג.

רעדע פון רעד. לאזאר פוקס

רעד. ל. פוקס האט פאר דער פארלעזונג געהאלטען א רעדע, בעגריסענדיג דעם גאסט אין נאמען פון זשורנאליסטען-סינדיקאט, פון דער לאדזער געזעלשאפט „פריינד פון יוו״א און אין נאמען פון אלע פערזאמעלטע (אפלאדיסמענטען)

רעד. פוקס האט אנגעוויזען אויף די גרויסע היסטארישע פערדינסטען פון גאסט פאר דער געזעלשאפטליך-סאציאלער און נאציאנאלער בעוועגונג ביי יודען. פאר דער יודישער וויסענשאפט, שפראך און קולטור בכלל. נישטא א געביט פון יודישען סאציאלען און נאציאנאלען געדאנק, פון דער יודישער קולטור, וואוהין עס זאל זיך נישט ציהען די דירעקטע אדער אינדירעקטע השפעה פון ד״ר זשיטלאווסקי. דאס האט ער קלאר פארמולירט אין גרויסען טייל פאלען דער ערשטער ביי יודען, די אידעען פון סאציאלער און נאציאנאלער בעפרייאונג, אויב די יודישע שפראך איז היינט נישט קיין פעראכטעטער „קודערוועלש“ נאר א „וועלטשפראך“, וואס ערלויבט צו מאכען די געוואגסטע עקספערימענטען אין אלע געביטען פון דענקען, אפילו דעם אבסטראקטסטען, איז עס אין א קאלאסאלער מאס דער פערדינסט פון ד״ר זשיטלאווסקי. אויב מ׳קאן היינט הערען וועגען א יודישער אינטעליגענץ, וואס קומט נישט פון א זייט אדער פון אויבען צו די מאסען, נאר איז מיט זיי ארגאניש צוזאמענגעבונדען, איז עס דער פערדינסט פון ד״ר זשיטלאווסקי. אנגעהויבען פון זיינע פערדינסטען אויפ׳ן געביט פון שמירען דער וועלטליך-נאציאנאלען בעוואוסטזיין, פון קאמף געגען אסימילאציע.

אין גראנדיעזען בנין פון דער יודישער וויסענשאפט, וואס ווערט איצט געבויט דורך דער קאלעקטיווער אנשטרענגונג פון הונדערטער, און פונדאמענט פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט ליגען די צעהנדליגער בענד ווערק פון ד״ר זשיטלאווסקי מיט זייערע אומגעהויערע רייכטום פון געדאנק און וויסען.

ביי רוישיגע אפלאדיסמענטען האט דאן אנגעהויבען זיין רעפעראט וועגען „קריזיס אין ציוניזם“ ד״ר חיים זשיטלאווסקי.

פארלעזונג פון דר. זשיטלאווסקי

ד״ר זשיטלאווסקי האט באלד אין אנהויב געזאלט, אז אונטער ווארט קריזיס פערשטעהט ער נישט קיין נעגאטיווע צום ציוניזם, ער האט א סענטימענט פאר ארץ-ישראל, און ער איז פארין ישוב.

אויף הפיל ער קאן די אמעריקאנער יודען, וועלען זיי ערפילען זייערע פערפליכטונגען פארין אויפבוי פון ארץ-ישראל. אפילו ווען מען זאל יועלען אפשטעלען די ציוניסטישע בעוועגונג אין ארץ-ישראל וועט עס זיין אוממעגליך. דער ציוניזם איז די שטארקסטע בעוועגונג ביים יודישען פאלק. וואס האט געשלאגען טיפע ווארצלען. די סאציאליסטען, וואס גלויבען, אז מען קען לעזען די יודען-פראגע אויף די ערטער, זענען פשוטע בטלנים.

אדער נעמען ציוניזם אין זיין איצטיגער פארם, האט ד״ר זשיטלאווסקי א גאנצע ריי איינווענדונגען.

וואס איז דאס קריזיס?

אנאליזירענדיג גענוי דעם עצם בעגריף פון קריזיס אלס סתירה צווישען ציל און מיטלען, האט פעגוונגען און אויסזיכטען, האט דער רעדנער אנגעוויזען אויף דעם זיגזאגעדיגען וועג פון דער ציוניסטישער אידעע אין איהר הויפט-אויפפאסונג, און איהר ענטוויקלונג, און איהר אגיטאציע-ליטעראטור, אויפווייזענדיג אויך און דער פערגאנגענהייט קריטישע מאמענטען אין ציוניזם, ווען די אויסזיכטען זענען געווארען מינימאל קליין אין פערגלייך מיט די גרויסע האפענונגען.

פינסקער׳ס „אויטאעמאנסיפאציע“ און הערצלס „יודענשטאט“ האבען געזאלט לעזען די יודען-פראגע אין גאנצען פערנעהם. מען האט געוואלט שאפען א לאנד פאר די פאלקס-מאסען, וואס ווערען גערודפט. פאר די מיליאנען, עס האט געזאלט זיין א טעריטאריאלע לעזונג פון דער יודען-פראגע, איצט זאגט מען, אז אין ארץ-ישראל זאל נאר זיין א יודישע מעהרהייט, אנשטאט דעם, וואס אין ארץ-ישראל זאל זיין די מעהרהייט פון גאנצען יודישען פאלק. מען האט דעם ציוניזם פערשמעלערט. מען רעדט שוין וועגען א האלב מיליאן יודען, און הערכסטענס דריי מיליאן. ווי עס וויל זשאבאטינסקי. אבער דאס איז נישט קיין לעזונג פון דער יודען-פראגע.

די יודען אין רוסלאנד, אין פוילען, אין רומעניען, — און אפילו אין אמעריקא ווערען ארויסגעשטויסען פון זייערע פאזיציעס אלס פערמיטלער, אפילו אין אמעריקע זעהט מען שוין די פלאמען פון אנטיסעמיטיזם. עס איז גלייכער, אז די יודען אלעען נעהמען זייער איינענעם גורל אין די הענד איידער ווי ווערען געצוואונגען דערצו.

ארץ-ישראל ביי פינסקער און הערצל

אבער ווי אזוי האט זיך דער ציוניסטישער ענדציל גראד פערבונדען מיט ארץ-ישראל? דער רעדנער דערמאהנט דערביי, אז די גרינדער פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, סיי פינסקער, סיי הערצל האבען אין זייערע פרינציפען-ווערק גארנישט דערמאהנט וועגען ארץ-ישראל נאר גערעדט וועגען א לאנד פאר׳ן יודישען פאלק. אבער יעדעס פאלק האט זיך זיינע נאציאנאלע הייליגע ערטער, ביי יודען איז עס דאס הייליגע לאנד, אויך איך — זאגט דער רעדנער, וואלט וועלען אז דאס לאנד זאל זיין ארץ-ישראל. דאס דיקטירען די נאציאנאל-ראמאנטישע געפיהלען צו דעם לאנד. אבער די פאדערונגען צו אנ׳איינען אז פרייען לאנד פאר אלע יודען אויף דער גאנצער וועלט וואקסט ארויס נישט פון נאציאנאלער ראמאנטיק, נאר פון דער נאציאנאלער נויט, פון דער שטרעבונג צו פאלקס-בעפרייאונג. דעריבער מוז אזא לאנד האבען די נויטיגע בעדינגונגען פאר דער גאולה שלמה פון פאלק. דער וויכטיגסטער בעדינג: עס מוז זיין א גרויס לאנד, ווייל מיר זענען א גרויס פאלק, ווייניגסטענס פון פופצעהן מיליאן. און אויב נישט פאר׳ן גאנצען פאלק, איז כאטש פאר זיין מאיאריטעט, עס זאל כאטש קענען אויפנעהמען דעם עמיגראציע-שטראם. לכל הפחות דעם נאטירליכען צוואוקס.

הערצל האט געזאגט: ארץ-ישראל דארף אריינגעהמען די מאיאריטעט פון יודישען פאלק. די ציוניסטען האבען עס איבערגעדרעהט: מיר דארפען שאפען א יודישע מאיאריטעט אין ארץ-ישראל.

וואס זאגט דר. ווייצמאן

ווייצמאן איז אן ערנסטער און קלוגער מענש. ער לאזט זיך נישט פערפיהרען פון אילוזיעס. און ער האט מיר געזאגט: אין הונדערט יאהר ארום וועלען מיר אין ארץ-ישראל האבען אנדערהאלבען מיליאן יודען, אפילו נישט א צאהל ווי מיר האבען איצט אין ניו-יארק. דער ציוניזם האט אלע מאל געבויט אויפ׳ן בעסטמעגליכען פאל און נישט אויפ׳ן ערגסט-מעגליכען פאל, ווי עס פאסט א גוטען פאליטיקער. מען מוז אוועקשטעלען אויפ׳ן סדר היום די פראגע וועגען

רעווידירען דעם ענדציל

און זאגען אפען: ארץ-ישראל איז נישט קיין פערטיגע ענטפערונג פון דער יודען-פראגע. מיר דארפען פערשמעלערען אונזערע האפענונגען און צופאסען זיי צו די בעדינגונגען, דערקלערען, אז דאס לאנד קען זיין נאר א גייסטיגער צענטער פאר דער קולטור, מאגנעם איז געווען דער יעניגער פון די ציוניסטען, וואס האט געהאט דעם מוט צו זאגען דאס שארף.

די אויפגאבע צו בעפרייען דאס פאלק פאלט ווידער אריין,

אין די הענט פון פאלק

און פון פאלק אליין דארף עס נעמען ווערען. נאר דאס פאלק מוז זיין צו דעם מסוגל. זיין מאציאלער ארגאניזם מוז איבערגעבויט ווערען, מוז יועגען מאדערן און ארבייטספעהיג. די ארבייט מוז נעמען ווערען אומעטום אויף די ערטער, וואו די מאסען לעבען.

אבער ארץ-ישראל אלס קולטור-צענטער וואלט געקענט אונז נוצען ברענגען נאר דאן, ווען די קולטור וואלט געבויט און געשאפען געווארען אויף דער שפראך פון די יודישע מאסען. די ציוניסטען האבען אבער פערבונדען דאס מיט דער העברעאישער שפראך.

דאס אראבישע פראבלעם

אויף ארץ-ישראל האט מען געקוקט ווי אויף אנ׳אינערליכער אנגעלעגענהייט. מען האט פריהער זיך אנגעטירט אויף דער טערקישער מאכט, איצט — אויף ענגלאנד. מיט די איינגעזעסענע באפעלקערונג פון לאנד, מיט די אראבער האט מען זיך להלוטין נישט גערעכענט: די ציונים האבען געמיינט: אז ארץ-ישראל זענען דא וומפען, דארף מען זיי אויסטריקענען, סיזענען דא אראבער, דארף מען פון זיי פטור ווערען.

אומעטום קומט פאר דער פראצעס פון אויפוואכונג פון אונטערדריקטע פעלקער און אויך די אראבער פון פאלעסטינע שטרעבען צו א זעלבסטשטענדיגען און פרייען לעבען, די אראבער זענען אין בעסערע בעדינגונגען ווי מיר. זיי יעלען זיך דערשלאגען צו א פארלאמענט, און האבען אויפגעהויבען דעם קאמף געגען דער ענגלישער רעגירונג. אמת, ענגלאנד קען אונטערדריקען דעם אויפשטאנד מיט איהר ארמעי, אבער אין ארץ-ישראל זענען אויך פעראינטערעסירט איטאליען, פראנקרייך, און אנדערע מלוכות, מחמת פאלעסטינע איז דער שליסעל צום מיטעללענדישען ים.

וואס קען מאקדאנאלד טון פאר אונז? ווען ער זאל זיך אפילו פערעקשנ׳ען ווען ער אונטערדריקען די אראבער צוליב יודען? — מאקדאנאלד ליקווידירט נישט די באלפור-דעקלאראציע, נאר לאזט זי אנדערש אויסטייטשען לטובת די אראבער. אבער דער אויפבוי פון ארץ-ישראל דארף ווייטער געשעהען. מען מוז נאר אויפהערען פון ארץ-ישראל שאפען א טעריטאריע פאר די יודישע מיליאנען מאסען, בפרט פאר׳ן נאכוואוקס אין די גלות-לענדער וואס ליידט פון עקאנאמישע רדיפות.

זשיטלאווסקי האלט, אז ארץ-ישראל יועם און דארף ווייטער געבויט יוערען אלס

קולטור-צענטער

אין שלום מיט אראבער, און זין פון מאננעסיעס פארשלאגען. הערביי פארערט זשיטלאווסקי רעכט פאר יודיש.

אויב דער ציוניזם וועט האבען דעם מוט צו אנערקענען אז די ביז-איצטיגע וועגען זענען פאלשע, וועלכע נייע אין הסכם מיט די נייעבענע בעדינגונגען. וועט ער נאך קענען עפעס אויפטון. יועט ער זיך אבער פערעקשנ׳ען שטייען מיר פאר דעם אונטערגאנג פון דעם ציוניזם.

דער רעפעראט פון ד״ר זשיטלאווסקי איז געווען געהאלטען אין א הויך-קולטורעלער אקאדעמישער פארם. פון פובליקום האט מען געפרובט מאכען צווישענרופען און אפלאדירען, אבער דער פרעזידענט האט געמאכט א וויציגע בעמערקונג אז: „לא מבעטשאק, ולא מפייפאק“, — מען זאל נישט אפלאדירען און נישט פייפען.

פון האנדעלס-געריכט

(—) דאס האנדעלס-געריכט האט בעשטעטיגט דעם אויסגלייך אפמאך פון דער באנקראטירטער פירמע אברהם האלבערשטאט (קאנסטאנטינער 7) לויט׳ן אויסגלייך וועט די פירמע בעצאהלען 4 קרעדיטארען 8,758 זל. און 1073 דאלאר — 25 פראצ. פון דער סומע אין 5 ראטעס: 1 יולי 1930 1 יאנואר 1931 י. 1 יולי 1931, 1 יאנואר 1932 און 1 יולי 1932 י.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעשטעטיגט געווארען דעם אויסגלייך-אפמאך פון אהרן באנדע (מאנופאקטור-געשעפט, לאדז ווסכאדניא 50). לויט׳ן אפמאך בעקומען די קרעדיטארען 20 פראצענט אויסגעצאהלט אין 4 האלב יעהרליכע ראטעס.

אויף דער זעלבער זיצונג זענען אויף ווייטערדיגע 3 חדשים פראלאנגירט געווארען די צאהלונגען פון דער פירמע שמעון ווראנסקי (פאבריק פון האלב וואלענע אויסארבייטונגען פיעטרקאווער 8).

יאנקעל יאנקע פוקס האט זיך געווענדעט אין געריכט, אז מ׳זאל איהם פראלאנגירען די צאהלונגען. דאס געריכט אין לאדז האט די ווענדונג אפגעווארפען. פוקס האט אנגעגעבען אנ׳אפעלאציע און דאס ווארשאווער אפעלאציע-געריכט פערטיילט א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים. דאס לאדזער האנדעלס-געריכט האט איצט בעשטימט א געריכטס-קאמיסאר און א געריכטס אויפזעהער.

די פירמע דאמען קאנפעקציע „דאם וויעדעגסקי“ (פיעטרקאווער 109) האט דערלאנגט א ביטע וועגען פראלאנגירען די צאהלונגען. די ביטע איז איצט צוריקגעגעבען געווארען דער איינהאבערין רוזשא לייזעראוויטש, ווייל זי האט בעצייטענס נישט ארייננעטראגען די נויטיגע אפצאהלען.

אהרן פרענקעל (פיעטרקאווער 54) פאבריק פון טוך און קארט האט זיך געווענדעט וועגען פראלאנגירען די צאהלונגען.

שרפות

(2) נעכטען אין די פארמיטאג-שעה׳ן האט אויף פשעיאזד 78 אויסגעבראכען א שרפה אין דעם הויף פון הערמאן לאנגע. אויף דעם דערמאנטען הויף געפינט זיך א פערד-שטאל, א שמידעריי אין א שאפע. דאס פייער איז אויסגעבראכען אין דעם פערד-שטאל צוליב דער נישט פארזיכטיגקייט פון איינעם פון די ארבייטער.

דער היזק איז בעדייטענד.

*

אין דעמזעלבען טאג האט אויסגעבראכען א שרפה אויף פוסקא 9 אין הויף פון „פיאלקא, מאניק און שולק“, די שרפה האט אויסגעבראכען אין א קאמער מיט קויהלען, וואו דאס דינסטמיידעל פון י. מאניק האט פערגעסען א ברענענדיג ל כט. עס האבען אפגעברענט אלע בנינים א״ום.

נאך א שעה דויערענדע אקציע האט מען די שרפה אפגעלאשען.

*

אין דארף בעדאן לאדזער פאוויאט איז מיט א יאהר צוריק אויסגעבויט געווארען א „פאלקס הויז“.

נעכטען האט פלוצים אין דער „פאלקס-הויז“ אויסגעבראכען א שרפה. דאס הויז איז אבער אינגאנצען אפגעברענט געווארען

*

(וו) אויף פיעטרקאווער 79 האט 2 א זייגער ביינאכט אויסגעבראכען א שרפה אין אפפאל לאגער פון גראסמאן, בשכנות בעפינען זיך פיל וואוינונגען און צווישען די איינוואוינער האט אויסגעבראכען א פאניק, די אנגעקומענע פייערלעשער האבען די שרפה אין א שעה צייט איינגעלאשען.

לאדזער קאמעראל-טעאטער „ארט“ אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל

קינסטל. ליט. מ. בראדערזאן, דיר. י. סטרוגאטש, קאס. ד. ביינעלמאן

קאנפערענסיער: נתן רייכענבע ג.

היינט, זונטאג-2 פארשטעלונגען: 7.45 און 10 אוועגד

ס׳ווערט געשפילט דער 2-טער שלאגער-פראגראם א. נ.:

„חי-געלעבט“

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער יעדען טאג פון 11—1 מיטאג און פון 5 נאכם. פרייטאג, שבת און זונטאג זענען פרייקארטען, פאסזארטע׳ס און הנחה-בילעטען נישט גילטיג.

מאשין-לעבעך

29 ג. נארוטאוויטש, פיעטרקאווער

היינט — אקאדעמיע לכבוד ד"ר מ. ברוידע

צו זיין 60 יאהריגען יובילעאום

דער לאדזער געזעלשאפטליכער קאמיטעט צו פייערען דעם 60 יאהריגען יובילעאום פון ד"ר מ. ברוידע ארדענט איין היינט אין פילהארמאניע א פייערליכע אקאדעמיע. די אקאדעמיע וועט זיך אנהויבען 4 א זייגער נאכמיטאג און אין איהר וועלען זיך בעטייליגען צוו. אנד. פראפ. מ. שאר, פראפ. באלאבאן, ד"ר אדער (קראקא) ד"ר שווייג און אנד. אין אווענד וועט אין „הזמיר" פארקומען א באנקעט.

*

אין דער סינאגאגע אוף קאשטשושקא איז נעכטען פארגעקומען א פייערליכע תפילה צו בעעהרען דעם יובילאר, א געלעגענהייטס-רעדע האט געהאלטען פראפ. שאר.

„נאדזור" איבער דער פוזנער פירמע יאראטשינסקי

דעם 22. יאנואר איז אין שטעטישען געריכט אין פוזען בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען פראלאנגירען דער בעוואוסטער דארטיגער פירמע „ק יאראטשינסקי" א פראלאנגירונג פון די אויסצאהלונג. מצד דער פעראייניגונג פון די קרעדיטארען האט גענומען אנטייל אין דער בעראטונג אדוואקאט ס. פאוולאווסקי.

דאס געריכט האט בעשלאסען צו ערטיילען פראלאנגאציע דער פירמע אויף דריי חדשים. אלס אויפזיכטער זענען בעשטימט געווארען: דער אדוואקאט קאוואלסקי און דער סוחר ראמאן פאטאקי.

ווידער גאז-טרעהרען אין שטאטישען טעאטער

אויף דער פארשטעלונג אין שטעטישען טעאטער פון „ציגאנקאלי" איז נעכטען ווידער פארגעקומען אן אינצידענט. בעת דעם צווייטען אקט האט עמיצער א יוגענדליכער פון דער גאלעריע אראפגעווארפען א פלעשעל מיט טרערען-גאז, די דירעקציע האט באלד בערוהיגט דעם עולם, פיי ערלעשער אין מאסקעס האבען שנעל צוזאמענגענומען די גאז-פליסיגקייט. די פארשטעלונג איז נישט איבערגעריסען געווארען.

א בונד אין טאמאשאווער טורמע

אין טאמאשאווער טורמע האט אויסגעבראכען א בונט פון די ארעסטאנטען. די פרטים פון דער געשעהעניש זענען פאלגענדע:

בעת'ן שפאציר האט איינער פון די ארעסטאנטען, א געוויסער אייזיק פערעלמאן, פאר עפעס זיך צעווערטעלט מיט'ן וועכטער און געווארפען אין זיין ריכטונג א פלעשעל. מען האט באלד איבערגעריסען דעם שפאציר און די ארעסטאנטען פערשלאסען אין די קאמערען. די ארעסטאנטען האבען אבער אלס צייכען פון פראטעסט אנגעהויבען דעמאלירען די קאמערן, ברעכען די שויבען און אלץ, וואס עס האט זיך אין די קאמערן געפונען.

מען האט אלארמירט פאליציי, וועלכע האט אין א קורצער צייט צוריקגעשטעלט די ארדנונג.

נאך דער דורכגעפיהרטער אויספארשונג האט מען, לויט דער פעראָרדנונג פונ'ם פראקורור, די 3 הויפטשולדיגע אין די אונרוהען פערעלמאן, בימשעק און קאיוואלסקי איבערגעפיהרט אין טורמע קיין פעטריקאוו.

„האנדווערקער-קאאפעראציע"

פארלעזונג פון דיר. ארדינאנס

היינט, זונטאג, 8 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער האנדווערקער באנק פאלודניאווא 4 א פארלעזונג פון דירעקטאר ב. ארדינאנס א ד. ט. „האנדווערקער קאאפעראציע". די פארלעזונג האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג.

פון יודישען טעאטער

היינט אין אווענד א צווייטע פארשטעלונג פון דער פרייליכער אפערעטע מיט געזאנג און טענץ „ליבעלע" מוזיק, מיט'ן אנטייל פון דער בעוואוסטער אמעריקאנער סוברעטין און ליבלינג פון לאדזער פובליקום בעטי קעניג.

היינט פריהמארגען-קאנצערט פון פילהארמאנישען ארקעסטער

היינט, 12 מיטאג קומט פאר אין פילהארמאניע דער 8-טער סימפאנישער פריהמארגען-קאנצערט אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ה' בראניסלאוו שולץ.

אלס סאליסטען טרעט ארויס די פרימאדאנע פון דער ווארשאווער אפערע, פרוי מאטילדא לעוויצקא—פאלינסקא, וועלכע וועט אין בעגלייטונג מיט'ן פילהארמאנישען ארקעסטער זינגען א גאנצע רייה אפערן-אריעס.

נאכדעם וועט דער ארקעסטער אויספיהרען די שענסטע שאפונגען פון: טשייקאווסקי, מאניושקי פוציני א. א.

פון „ארט"

ביז איצט האט קיין שום פראגראם אין „ארט" נישט געהאט אזא גרויסען ערפאלג ווי דער 2-טער פראגראם „חי-געלעבט", וועלכער איז דורך די יודישע, פוילישע און דייטשע פרעסע אנערקענט און בעצייכענט געווארען פאר א קינסטלעריש מוסטער פראגראם פאר יעדען רעווי אין קאמער טעאטער.

ענטציקונג פון בעוואונדערונג האבען אויך ארויסגערופען יודישע און נישט יודישע שרייבער, קינסטלער, און אלע וואס האבען געזעהן פון דער „ארט"-ביהנע דאס ריין-קינסטלערישע פראגראם „חי-געלעבט".

די טעקסטען געשריבען פון אנגעזעהענע דיכטער און שריפטשטעלער, מוזיק פון דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס פון דינה מאטוס און ש. בלום. ליכט-עפעקטען — יעראזאלימסקי.

„חי-געלעבט" ווערט געשפילט היינט זונטאג צוויי-מאל 7,45 און 10 אווענד.

דאס קען זיין נור, דאמאלס,

אויב אלע הויז-בעזיצער, בענק, פעראיינען און עהנליכע אינסטיטוציעס וועלען זיך איינשרייבען פאר אונטערשטיצונגס מיטגלידער.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

מאגיסטער ב. שאץ

פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.

אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעק א. אז. וו.

אורין-אנאליז — 4 זל.

טעלעגראמען

נישט דערלויבט דער יודישער זעלבסטשוץ

צו האלטען געוועהר

ווארשא, 25. (יט"א טעלעגראפיש). ראס היגע ביורא פון יט"א האט טעלעגראפיש אנגעפרעגט די לאנדאנער צענטראלע צי ס'איז אמת די ידיעה או די בריטישע רעגירונג האט בעאויפטראגט די רעגירונג אין א"י, אז מ'זאל ערלויבען דער יודישער זעלבסטשוץ אין די קאלאניעס האלטען געוועהר. ס'איז אנגעקומען א תשובה, אז די דאזיגע ידיעה איז אינגאנצען גרונדלאז. (די דאזיגע ידיעה האט געבראכט א ווארשאווער יודישע צייטונג פון איהר „ספעציעלען" קארעספאנדענט).

קאנגרעס פון דער יודישער אגענץ

פאדערן קאנאדער ציוניסטען

מאנטרעאל, 25 (יס.א. טעלעגראפיש) דא האט זיך געעפענט די יעהרליכע קאנפערענץ פון די ציוניסטען אין קאנאדע. דער פארזיצער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פריימאן האט געשטעלט א פארשלאג, אז באלד נאכדעם, ווי די ענגלישע קאמיסיע וועט פערעפענטליכען איהר בעריכט זאל קיין לאנדאן צוזאמענגערופען ווערען א קאנגרעס פון דער יודישער אגענץ.

קורצע טעלעגראפישע ידיעות

ניו-יארק, 25. (אטע) לויט א מעלדונג פון ניו-ארלעאנס, איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה אין א שטאל פון די ווישטשיגאזע פערד. פופצעהן פון די בעסטע פערד זענען אומגעקומען אין פלאמען.

*

שטעטין, 25. (אטע) א טראמוואי איז אראפ פון די רעלסען. ביי דער היגער קאטאסטראפע זענען פינף פאסאזשירען דערהרגעט געווארען, זעכצעהן זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

*

ניו-יארק, 25. (אטע) אין פיטסבורג ווערען ש...יקאגא טעקסטיל-ארבייטער בעפאלען א גרופע ...טרייק-ברעכער, 14 פערזאן זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

*

ניו-יארק, 25. (אטע) אין קאליפארניע קומט פאר זייט עטליכע טעג א שלאכט צווישען ווייסע ארבייטער און עמיגראנטען פון די פיליפינען. ביז איצט זענען נאטירט געווארען צוויי טויטע פון צעהן שווער-פערוואונדעטע און עטליכע צעהנדליג לייכט-פערוואונדעטע. די סיבה פון דער שלאכט איז די גרויסע איינוואנדערונג פון ערד-ארבייטער אויס די פיליפינען. די רעגירונג האט אוועקגעשטעלט גרויסע פאליציי-פערשטארקונגען.

*

האמבורג, 25. (ספ. טעל.) אין עטליכע קווארטאלען פון האמבורג איז געקומען צו צוזאמענשטויסען צווישען פאליציי און קאמוניסטען. ס'זענען פערהאן פיל פערוואונדעטע.

*

קראקא, 25. (ספ. טעל.) הינטער טארנאוו איז צוליב א דעפעקט פון מאטאר אראפגעפאלען א מיליטערישער עראפלאן. דער עראפלאן איז אינ גאנצען פערניכטעט געווארען. ביידע פליהער זענען על-פי נס ניצול געווארען.

*

קאטאוויץ. 25. (ספ. טעל.) ביים פערניכטען די קאליע-געווארענע אויפרייס-מאטעריאלען אין דער פאבריק „...." אין לאשיסק גורני, איז פארגעקומען אן אויפרייס פון דרייסיג קילא אלכען דינאמיט.

דער אויפרייס האט צום גליק נישט געמאכט קיין גרויסע שאדענס.

*

ניו-יארק, 25. (ספ. טעל.) די מעקסיקאנישע רעגירונג האט ברעכע איבערצורייסען די דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט סאוועט-רוסלאנד. דער מעקסיקאנישער נעגאנטער אין מאסקווא איז אפגערופען געווארען. די סיבות פון דעם האיגען שריט איז די אנטימעקסיקאנישע קאמוניסטישע אקציע, וואס ווערט געפיהרט אין צפון און דרום-אמעריקא.

*

קאפענהאגען, 25. (ספ. טעל.) דער דענישער פארלאמענט האט אין דער דריטער לעזונג אנגענומען דעם געזעץ וועגען אפשאפען טויט-שטראף.

וויכטיג פאר מענער און פרויען!

פערשידענע דאקטאָרסקע ביכער צום ביליגסטען פרייז, ווי וועגען שוואנגערשאפט פרייז 40 גר., וועגען מענער שוואכע—50 גר., וועגען אנאניזם—30 גר., הויז דאקטאר — 40 גר. און נאך אנדערע קריגט איהר נאר ביים צייטונגס-פערקויפער

וועלבארזש, אלטשטאט 1.

ענדליך

האבען זיך אלע איבערצייגט אז די פאטענטירטע

פעלד-בעטען

וועלכע זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע PALMA-PATENT

זענען די פראקטישסטע און דויערהאפטסטע

מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר, צוזאמענשטעלען מיר אויף לאגער.

אויסערדעם בעזיצען מיר אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אטאמאנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך, טאפטער-מאט...

מאטראצען,

גאבאסט, שאסקאווע און קאנאדישע קאוועטקעס און טאפטשאנעס

בעמערקונג: בעטלעך מיט וועגעלעך ווייס און גרויי 17 זל.. פאלקוויע-בעטלעך 14 זל.

רעפעלע בעהאנדלונג. -- פאבריקס-פרייזען. -- מעסליכע רעטעראטען.

הורוויץ לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85 ועפייל

לייפציגער מעסע (יריד)

פונ'ם 2 טען ביז'ן 8-טען מערץ 1930.

די גרויסע טעכנישע מעסע און בוימעסע

פונ'ם 2 טען ביז'ן 12-טען מערץ 1930.

די טעקסטיל- און ספארטארטיקעלמעסע

פונ'ם 2-טען ביז'ן 6 טען מערץ 1930.

בעסטע און גרעסטע געלעגענהייט צ'ם איינקויף פון די גאנצע וועלט

אויסקונפטען בעקומט מען ביים צענטראלען פערטרעטער, ה'

WŁADYSŁAW GLAZER, WARSZAWA

ALEJE JEROZOLIMSKIE 41, TEL. 230-55.

בעצירקס-פערטרעטער פאר לאדז, פאביאניץ און זגערזש:

ALWIN HAERTIG, ŁÓDŹ, ul. Pusta 11.

א פרייזין

אלס בופעטאווע

קען זיך מעלדען ביי

גאמאלינסקי

פזשעיאזד 1.

קליידער-שאנק

אין גוטען צושטאנד, איז געלעגענהייטליך צו פערקויפען. — צו ערפאהרען נארוטאוויטשא 42, וו. 12, ביז 11 פארמ. און פון 2—4 נאכמיטאג.

MANICURE

zniżone ceny z powodu czasu krytycznego.

Pomorska 14, fr. II p., RÓŻA.

45 טארגעסלאנד

ביי די זומער-יאוינונגען נעבען לאסק, צו פערקויפען. אפערטען אונטער „O. 45" אפצוגעבען אין אדמיניסטר. פון דער צייטונג.

3902

א קירזשנער

פון א פאכשעכנער שולע, צו פון אמענד-קורסען פאר דער-מאכענע, ווערט געזוכט. זאפא-טיגע אפערטען אפצוגעבען אין דער אדמיניסטר. פון דער צייטונג אונטער „אווענד-קורסען".

א גוטען טכוירזש-פלאץ

אין בעסטען צושטאנד, געלעגענהייטליך צו פערקויפען ביים קירזשנער שווארץ, פלאץ וואלנאשטשי 6.

3894

Niniejszym komunikujemy, że z dniem 1-go stycznia r. b.

powierzyliśmy wyłączną

komisową sprzedaż wyrobów naszej fabryki na rejon Łódzki

p. H. Freudenbergowi

w ŁODZI, KILIŃSKIEGO Nr. 210, tel. 106-38

Tow. Akc. Bawełnianej Manufaktury

„AUGUST SCHMELZER"

w Myszkowie.

3801

נור א קורצע צייט! אין מאָזאלעאום פון מערקווירדיקייטען פּיעטריקאווער 30

גרעסטע נאַטור-פערזעהעניש לעבעדיג-קינד-אריז

סענסאַציע: 10-יעריג קינד וועגט 250 פונט. יעדער איינציגער מוז זעהן דעם גרעסטן פענאָמען פון XX יאָרהונדערט

טעגליך פון 11 פריה ביז 11 ביי נאַכט. ■ איינטריט 1 זלאָטי

יונגלעך

מיט זעהר גוטע שטימען

פון אנשטענדיגע עלטערן, קענען זיך מעלדען יעדען דינסטאג און דאָנערשטאג פון 5.30 נאָכמיטאָג אין פראָבע-שטוב פון כינאַגאָגען-כאָר זשעלאַנא 8. גאַנץ פעהיגע — בעקומען גוט בעצאָהלט.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17

קראַנקהייטען פון די ביינער, גלידער.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראַצאַהניע פון טעכנישע ארטאָפעדישע אינסטרומענטן, ווי: תקלאַרקעס אויף שוואַכע, קינסטליכע פוס, גאַרטעלעך א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.

צורינגעקעהרט.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאַר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

זגערזשער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

ד"ר איכיך נאָז, האַלז, אוירען קר	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	11-9 $4^1/_2$-3
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ליבימאַש הויט און געשלעכט-קר.	$12^1/_2$ $1^1/_2$
ד"ר שפירינגעלד נערווען און כעמישע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאַווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$3^1/_2$

פּלאָמבירונגען, שטאַרק-שטאַרגעקענען די שטעלן א.א. אין גאָלד-שטיפּן, קינסטליכע צערנער-און-בעשטראַהל, איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אַפּערציע, אויף פערלאַנג היזנמען אין שטאָט. און לעבאָראַטאָריום וועלכן אָנגעגעמען אלע ערט אנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט איפּפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרן

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאָזשינסקי טאַרטאַקאַווסקא צאָהן-ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

שייטלען

צו טעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פּאַרזשוצקא, קאַמיענגאַ 5

Dr. Różaner

ספעציאַליסט פאַר

הויט, וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—8 אָווענד

וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Konstantynowska 20, telef. 35-61.

---

44 וויכטיג פאַר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין

מעבעל

בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44

טעל. 462-56.

נאָר ביי מיר קענט איהר קריגען פעינע מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

44 | בעמ.: כ'קויף אויך געניצטע מעבעל, דיוואַנעס, פעלאַען א. א. וו. קומט און איבערצייגט אייך! | 44

ש. שאַפּירא

ביטעס ביוראָ ציגעל-גאַס 39

לינקע אפיציגע, 1. שט.

(לאַנגיעהריגער רעכטסקאָנסולענט פריהער פּיעטריקאָווער 25)

שרייבט אלע ארט ביטעס, בריף, איבערזעצונגען: פּויליש, דייטש, רוסיש, פראַנצויזיש.

געשעפטס-בריף אין אלע שפּראַכען

שטרענג דיסקרעט.

בעקאַנטמאַכונג

איך מאַך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז בּי מיר בעקומט מען א גרויסן אויסוואַהל פון

☛ פערשידענע קליידער ☚

אויף חתונות, בעלער, חופּה-קליידער און וועלאָנען אויף אַפּנויץ

נייעסטע פאַסאָנען! קומט און איבערצייגט אייך.

מיט אכטונג פאַסטאַוועלסקאַ

ציגעל-גאַס 59, פראָנט, 1 שטאָק

---

5 ביז 7000 זל.

ווערט געזוכט

געגען היפּאָטעק-גאַראַנטיע אָפּערטען סוב „היפּאָטעק" אין דער אַדמיניסטראַציע

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמעלי, לשקד על דלתותי יום יום

איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין מיין

רעכטסקאָנסולענט-ביוראָ צו ה'

טאַנעלע, פּיעטריקאָווער 17

(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאַפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קאָרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַרוואַלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות אין אוראָזשאַנד ראַזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפּראַכען.

מיט אכטונג

ד. טאַנעלע, רעכטסקאָנסולענט

פּעטריקאָווער 17.

צאָהן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 131-86

נעמט אָן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון 3—$4^1/_2$ נאָכם.

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72

נעמט אָן פון 6—8 אָווענד

א שעהן הערליך

צימער

מיט א קוך און מיט אלע בעקוועמליכקייטען ביז איצט געווען א פעראיינס-לאָקאַל איז זאָפאָרט צו פערמיטען צו ערפאַרן ביים ווירט מראַנצישקאַנער 30

אַנ'ארט צו שלאָפען

פאַר 2 יונגעלייט

פּיעטרקאָווער 88 וו. 44

א נייער שווייצאַרישער לוקסוסאָווע

פאַטעפאָן

אין גוטען צושטאַנד ביליג צו פערקויפען

ווסכאָדניאַ 16, וו. 9

☛ אכטונג! ☚

דער יודישער אינוואַלידען-, אלמנות- און יתומים-פעראיין אין לאָדז האָט איינגעאָרדענט א ביוראָ פון

— צו — יורידישע עצות און ביטעס שרייבען

אין די לאָקאַלען שענקעוויטש 3/5 און אַלעקסאַנדריסקאַ 16

דאָס ביוראָ איז טעטיג פון 10 — 2 מיטאָג און פון 4 — 9 אין אָווענד.

ס'ווערט ערטיילט אלערט יורידישע אינפאָרמאַציעס און ביטעס

צו אלע אַמטען, רעגירונג, קאָמונאַלע א. אז. וו.

פאַר מיטגלידער פון פראָס. פעראיינען ווי אויך פאַר אָרימע ספּעציעלע הנחות.

די בעסטע שיך-פּאַסטע

„Jaśniej słońca"

איבעראַל צו בעקומען.

הויפטפערטרעטער אויף לאָדז און אויך דער לאָדזשער וואָיעוואָדזשאַפט

Perfumerja D. MARKUS

Łódź, Piotrkowska 59

tel. 128-02.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט. קאָסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. — בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

נייעם בלויז פאַר יודען!

די לאַנג-עקזיסטירענדע טלתים-פאַבריק

עמפּפעהלט צום פּסח-סעזאָן א גרויסען און רייכען אויסוואַהל פון עכט וואָלענע, האַלב-וואָלענע און זיידענע כמו טערקישע טלתים, ווי אויך טלתים קטנים.

הורט און דעטאַיל! ביליג און רעעל

יחיאל מינסקי, לאָדז, סאָלנאַ 6

א לאַנגיעהריגער געוועזענער

גערכטס-סעקרעטאַר

שרייבט אלערליי ביטעס אין קלאַגעס. קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשע-ניעס אין אלע שטעדט פון פּוילען.

א גוטער ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים

B. MANN, Piotrkowska 10.

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 45, טעל. 113-47

נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָווענד.

Dr. med. LAJCHTER

צאָהן-כירורג

Chor. szczęk, dziąseł, podniebienia, języka i t. p.

przeprowadził się

na ZIELONĄ 9, I p. front, tel. 149-66

od $1^1/_2$–5 po poł.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל-ארצט פאַר נירן, בלאַז און האַרן-קראַנקייטען

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אָן פון 4—7 אָווענד.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האַר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אוירען קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 און זונ.
ד"ר ראַזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	$1-1^1/_2$ 5-6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנק.	$4^1/_2$-$5^1/_2$ זונ. 1—2
ד"ר ווייגבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, $6^1/_2$—$7^1/_2$
ד"ר טאָפּעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראַנעטשיק צאָהן-ארצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן-ארצט	8—2

צאָהן-מונד היילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרן

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונ-גען, קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכם

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. קאַבינעט

פּראָפ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָווענד

אבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלונג א היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון אָנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען פייטאָג און ביינאַכט.

אָנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . . . . 4 .

נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 18— . . . . . 8 .

פאַר א מיליטער-שורה: פאַר דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.